

PÉNZIRÁNYTŰ

ÁLLAMPOLGÁROK PÉNZÜGYEI

TEMATIKUS
MUNKAFÜZET

8. évfolyam

Praktikus ismeretek és feladatok
az állampolgári ismeretek tantárgy
„mindennapi pénzügyi ismeretek” témaköreihez

A kiadványt megjelentető Pénziránytű Alapítványt a Magyar Nemzeti Bank, a Magyar Bankszövetség és a Diákhitel Központ annak érdekében hozta létre, hogy elősegítse a pénzügyi ismeretterjesztést. Az Alapítvány különböző tankönyvei, oktatási programjai és szemléletformáló kezdeményezései révén számos korcsoportnak nyújt segítséget a hétköznapi pénzügyek sikeres kezelésében.

www.penziranytu.hu

Kiadja: Pénziránytű Alapítvány, 1122 Budapest, Krisztina krt. 6.

Készült a Magyar Nemzeti Bank szakmai és anyagi támogatásával.

Felelős kiadó: Marton Zoltán mb. ügyvezető igazgató

Tartalomfejlesztők: Kökény Erzsébet, Székely Júlia

Projektvezető: Bernáth Julianna

Módszertani-pedagógiai lektor: dr. Kas Géza – Történelemoktatók Szakmai Egyesülete

Szakmailag lektorálták a Magyar Nemzeti Bank témaszakterületi munkatársai

Nyelvi lektor: Tóth Mónika

Borító, tördelés: Németh Mariann

Illusztrációk forrása: Freepik

Kézirat lezárva: 2023. május 5.

ISBN 978-615-81239-3-8

ÁLLAMPOLGÁROK PÉNZÜGYEI

TEMATIKUS MUNKAFÜZET

8. évfolyam

**Praktikus ismeretek és feladatok
az állampolgári ismeretek tantárgy
„mindennapi pénzügyi ismeretek” témaköreihez**

Kedves Nyolcadikos!

2023-tól a 8. és 12. évfolyamon kötelező tantárgy az állampolgári ismeretek. A tárgy célja, hogy felkészítsen a mindennapi életre, segítsen eligazodni azokban az ismeretekben és teendőkben, amelyek az életben való boldoguláshoz mindenkinek szükségesek.

A pénzügyek megkerülhetetlenül mindennapi életünk részét képezik az első zsebpénztől vagy diákmunkával szerzett jövedelemtől kezdve egészen a nyugdíjig. Legyünk akárhány évesek, szegények vagy gazdagok, jó, ha tudunk bánni a pénzünkkel, tudva, hogyan kell azt beosztani, vagy hogyan tudjuk okosan gyarapítani. A munkafüzet célja, hogy a **rövid elméleti összefoglalók** elolvasásával és a **sok gyakorlatias feladat** megoldásával olyan praktikus ismereteket szerezhess, amelyek nemcsak a felnőtt életedben, hanem akár már most, nyolcadikosként is segítenek tudatosan dönteni és biztonsággal eligazodni a pénzügyekben.

Egyes feladatoknál a **QR-kódok beolvasásával** még alaposabban elmélyítheted ismereteidet 2-4 perces animációk, magyarázó videók segítségével. A munkafüzetben az **AR-logóval jelölt képeknél az AR Books librARy mobilalkalmazás használatával** a képek, ábrák megélevenednek és szintén „kiterjesztik a valóságot”, így segítenek még inkább pénzügyeid megértésében. Ha tetszik ez a lehetőség, töltsd le az ingyenes AR Books librARy appot, és tartsd az AR logóval megjelölt képek fölé (kiadványkód az applikációban: PENZIRANYTU).

A videós tartalmak megjelenítése, akár QR-kóddal, akár az AR-applikációval használjuk, internetkapcsolatot igényel és adatforgalommal jár.

Élvezetes tanulást, jó kalandozást kívánunk a mindennapi pénzügyek világában!

Pénziránytű Alapítvány

TARTALOM

PÉNZÜGYI PROGRAMAJÁNLÓ

4

A CSALÁD GAZDÁLKODÁSA ÉS PÉNZÜGYEI

5

FOGYASZTÓVÉDELEM

24

MINDENNAPI ÜGYINTÉZÉS A PÉNZÜGYEKBEN
ÉS A MUNKA VILÁGÁBAN

41

AZ ÁLLAM GAZDASÁGI SZEREPE,
KAPCSOLATUNK AZ ÁLLAMMAL

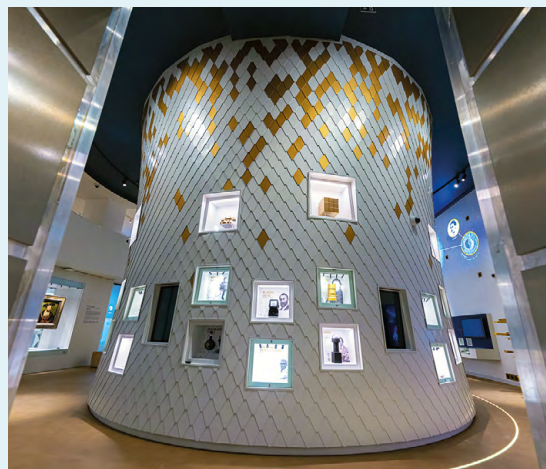
55

PÉNZÜGYI PROGRAMAJÁNLÓ

PÉNZMÚZEUMI ÉLMÉNYEK

A budapesti Széll Kálmán téren álló volt Postapalota kívül-belül felújított műemlék épületében található az európai viszonylatban is kiemelkedően korszerű, interaktív élményterekkel rendelkező Pénzmúzeum.

A 2022. március 15-én megnyílt múzeum látogatói többek között megtapasztalhatják, hogyan működnek a bankok, tervezhetnek saját bankjegyet, részt vehetnek egy tőzsdei kereskedést szimuláló játékban, és saját kezükkel megemelhetnek egy valódi aranyrudat is.

A múzeum minden generáció számára kínál új ismereteket és élményeket, elsősorban mégis az iskolás korosztály megszólítására törekszik. Egyénileg (családdal, barátokkal) délutánonként és hétfőig, iskolai csoportoknak tanítási időben látogatható a múzeum ingyenesen; mindössze előzetes regisztráció szükséges a Pénzmúzeum honlapján az Időpontfoglalás menüpontban:

<https://www.penzmuzeum.hu/>

AZ ARANYVONAT LEGENDÁJA

A második világháború utolsó évében a Magyar Nemzeti Bank akkori dolgozói életüket kockáztatva vonaton menekítették ki az országból a magyar kincseket, köztük a Szent Koronát és hazánk akkori teljes aranykészletét. E valós történet nyomán született meg Szász Attila rendezésében az Aranyvonat legendája című dokumentumjáték film a Magyar Nemzeti Bank megrendelésére. A kincsekkel együtt utazó több száz jegybanki alkalmazott élete árán is őrizte a titkot, megvédte az aranykészletet, ami így fedezetként szolgálhatott a forint 1946. augusztus elsejei bevezetésére. A filmben a történeti hűséget megőrizve elevenednek meg a 30 tonna jegybanki arany kimenekítésének epizódjai, a jeleneteket szakértői kommentárok egészítik ki. A film az alábbi linken érhető el:

<https://monomedia.hu/aranyvonat/>

A CSALÁD GAZDÁLKODÁSA ÉS PÉNZÜGYEI

Miről lesz szó a fejezetben?

Az emberek ideális esetben családban, közösségben élnek, közös célokat határoznak meg, együtt terveznek és gazdálkodnak. Sokan bajban vannak azzal, hogyan osszák be és használják fel jól a pénzt, pedig néhány egyszerű fogással ez megtanulható. Hogyan kell költségvetést készíteni, és mit tudunk kezdeni a megtakarításainkkal? Ezekre a kérdésekre ad választ ez a fejezet az alábbi témakörök mentén:

- Kik alkotnak egy háztartást, mit jelent az, hogy gazdálkodnak?
- Miből, hogyan juthatunk pénzhez?
- Mire kell és mire lehet költeni? Hogyan segít a tervezés abban, hogy ne költsünk túl és jusson minél több mindenre?
- Miért és hogyan érdemes takarékoskodni?

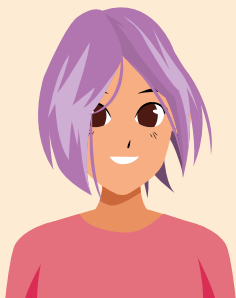
Ismerd meg Varga Fanni családját! Ebben a témakörben a feladatok róluk fognak szólni.

Anya, a község általános iskolájában tanít angol nyelvet

Apa, vállalkozó, autójavító műhelye van

Fanni, 14 éves

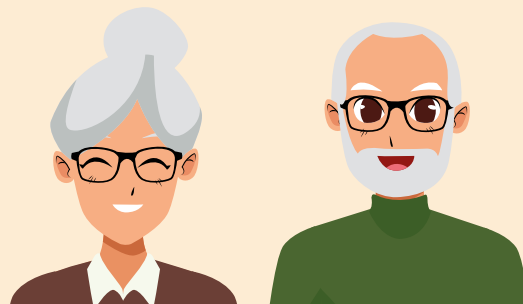
Luca tesó, 5 éves, óvodába jár

Ádám tesó, egyetemre jár, és minden nap autóbusszal utazik a városba

Márta nagyi, a családdal él együtt

Éva nagyi és Zoli papa, Apa szülei

Mi a különbség a család és a háztartás között?

Család, háztartás

A **család** a társadalom fontos része, tagjai közvetlen rokoni, házastársi, élettársi kapcsolatban vannak egymással.

A szűk családot a szülők és gyermekeik alkotják, a tágabb családhoz tartozhatnak például a nagyszülők, a nagynénik, a nagybácsik és az unokatestvérek is.

A **háztartás** az együtt élő és jövedelmüket közösen felhasználó személyeket jelenti. Amikor háztartásról van szó, akkor tehát az együtt élők közös gazdálkodásáról beszélünk.

A szűk család gyakran egy háztartást is jelent, hiszen az együtt élő családtagok a jövedelmüket közösen használják fel. A tágabb család vagy akár barátok, lakótársak is alkothatnak egy háztartást, amennyiben közös fedél alatt élnek és – legalább részben – közösen gazdálkodnak.

1. feladat

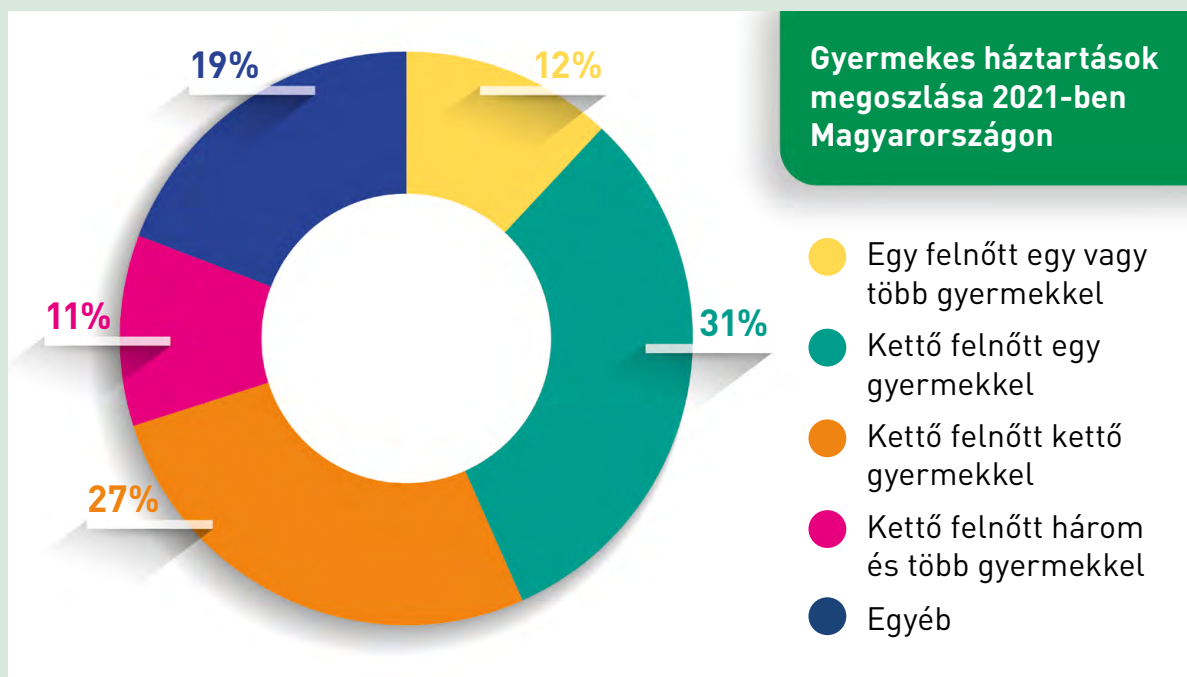
Olvasd el a következő chat-beszélgetést a bevezetőben megismert Varga Fanni és barátnője között, majd dönts el a mondatokról a következő oldalon, hogy igazak vagy hamisak-e, valamint jelöld azt is, hogy hol található meg a megoldás (figyelj, lehet, hogy mindkét helyet meg kell jelölnöd)!

Állítás	IGAZ	HAMIS	Hol találtad a megoldást?	
			A chat-ben	A Varga családot bemutató ábrában
Luca nem tagja a Varga háztartásnak, mert csak óvodás és így nem gazdálkodik.				
Márta nagyi a Varga családnak tagja, de nem tartozik a háztartásukba.				
A Varga háztartás hat főből áll.				
Ádám nem tagja a Varga háztartásnak, mert a szomszédos nagyvárosba jár egyetemre.				
A háztartás létszáma nem egyezik meg a család létszámával.				
Éva nagyi és Zoli papa nem része a Varga háztartásnak.				

2. feladat

Tanulmányozd a kördiagramot a magyar háztartásokról, majd egészítsd ki a mondatokat a jelmagyarázatban szereplő szövegek felhasználásával!

Forrás: KSH, 2021 (https://www.ksh.hu/stadat_files/jov/hu/jov0012.html)

- 1) A magyar háztartások 11 százalékában
..... él.
- 2) A háztartások kicsivel több mint egy negyedében
..... él együtt.
- 3) A grafikon szerint a gyermekes háztartások közül a legnagyobb arányban
..... alkot egy háztartást.

Gazdálkodás

A háztartás tagjai szükségleteik kielégítése érdekében termékeket és szolgáltatásokat hoznak létre, vagy megvásárolják ezeket. A háztartás lehetőségei azonban szűkösek (korlátozottak), ezért nem tudnak minden szükségletet kielégíteni. Így arra kényszerülnek, hogy erőforrásaikra támaszkodva végiggondolják a lehetőségeiket, és tudatos döntéseket hozzanak. Ezt nevezzük gazdálkodásnak.

1. feladat

Nézd meg a következő kisfilm 2 perc 50 másodpercig tartó első részét, majd oldd meg a feladatot!

The infographic features a central character with long blonde hair and a green jacket, surrounded by various icons representing different skills and factors. The main title is 'MUNKAKÉPESSÉG'. Below it are six categories: 'ÉLETKOR' (Age), 'CSALÁDI HELYZET' (Family Status), 'ISKOLAI VÉGZETTSÉG' (Education), 'SZAKTUDÁS' (Specialized Knowledge), and 'TAPASZTALAT' (Experience). Each category is accompanied by a small icon. To the right of the infographic is a play button icon and a QR code.

https://www.youtube.com/watch?v=UsTuPmV_qPo

A bevezetőben megismert Varga Ádám és a barátja, Peti lakást szeretnének bérelni a szomszéd városban, ahol tanulnak. Két lehetőséget találnak: egy viszonylag drágábbat, és egy olyat, amelynél jóval kedvezőbb a bérleti díj. Az utóbbit választják, még úgy is, hogy itt viszont vállalniuk kell a lakás kifestését, kitakarítását és a beköltözéssel járó költségeket is. Töltsd ki a következő oldalon található táblázatot: párosítsd össze a tevékenység sorszámát a megfelelő erőforrással!

Sorszám	Tevékenység
1.	Ádám megkapja az ösztöndíját, amiből rögtön kifizeti a tulajdonosnak a bérleti díjat.
2.	Peti felmossa a konyhát a festés után.
3.	Anyja is besegít. Most érkezett meg a szomszéd faluból, ahol laknak, hogy lemossa az ablakokat a festés után.
4.	Ádám a bútortvásárlás előtt megszámlolja a megtakarított pénzét.
5.	Peti már 20 perce vár Ádámra, hogy közösen döntsenek az új szőnyegről.
6.	A festéket a lakás tulajdonosa választja ki, és veszi meg.
7.	Míg a festék szárad, addig Ádám és Peti ebédelnek.

Erőforrás	Sorszám(ok)
Munkavégző képesség	
Idő	
Vagyon	
Jövedelem	
Nem Ádámék háztartásának erőforrás-felhasználása	

2. feladat

Fanni a szombat délelőttjét szeretné megtervezni. Eddigi tapasztalatai alapján tudja, hogy délelőtt fél tízkor indul a napja, hiszen addigra már túl van a reggeli mosakodáson, öltözködésen és a reggelin. Azt is tudja, hogy csak délig ér rá, mert utána már jön az ebéd, illetve délután utaznak Éva nagyit és Zoli papát meglátogatni Szolnokra.

A következő feladatok várnak rá ezen a hétvégén:

- Az összes szoba porszívózása – 1 óra 10 perc
- A mosogatógép kipakolása – 15 perc
- Bevásárlás a szomszédos boltban – 45 perc
- Matematikából a házi feladat megoldása – 50 perc
- A vers megtanulása irodalomból – 30 perc
- Az angol szavak megtanulása – 25 perc
- Kutyasétáltatás – 35 perc
- A kedvenc sorozat megnézése – 45 perc

Segíts Fanninak megtervezni a délelőttjét! Válaszd ki azokat a lehetőségeket, amelyek beleférnek az idejébe!

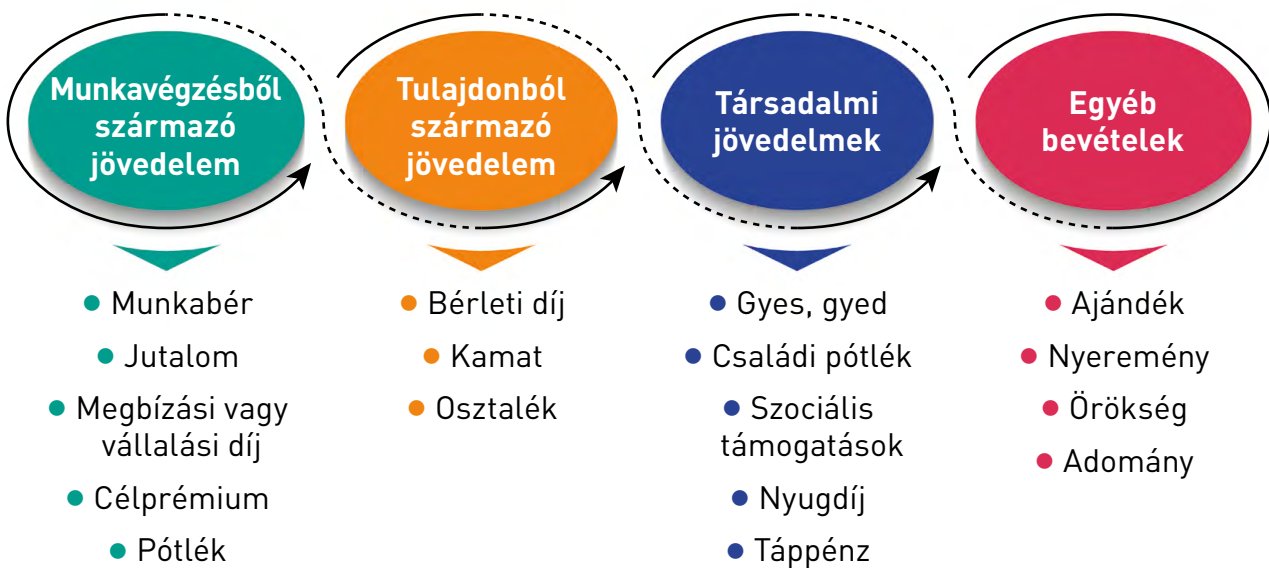
- a) Porszívózás + bevásárlás + verstanulás
- b) Porszívózás + kutyasétáltatás + matek házi
- c) Bevásárlás + matek házi + verstanulás + angol szavak
- d) Kutyasétáltatás + matek házi + mosogatógép kipakolás + sorozatnézés
- e) Bevásárlás + mosogatógép kipakolás + porszívózás + angol szavak

Számítás:

Milyen bevételekhez juthat a háztartás az erőforrásainak felhasználásával?

A háztartások főleg erőforrásaik felhasználásával szerzik bevételeiket.

Ezek a bevételek lehetnek:

1. feladat

Nézd meg a kisfilmet és egészítsd ki egy-egy szóval az alábbi mondatokat, hogy tartalmilag helyesek legyenek!

<https://www.youtube.com/watch?v=4g51oQQyRaI>

- 1) A háztartások főleg
felhasználásával szerzik bevételeiket.
- 2) A munkabéren kívül van, amikor a dolgozó egyéb
is kap, például telefont, laptopot, ruhapénzt.
- 3) A háztartás fontos bevételi forrása lehet a
jövedelem, amit az államtól kap, meghatározott szempontok szerint.

2. feladat

Nézd meg az előző feladatban található kisfilmet, és kösd össze a fogalmat a megfelelő meghatározással!

Fogalom	Meghatározás
Bruttó munkabér	Az a legkisebb munkabér, amelyet a munkaadó köteles a teljes munkaidőben dolgozó munkavállalónak megfizetni.
Nettó munkabér	A munkavállaló munkabérének teljes (levonások nélküli) összege, ami a munkaszerződésben szerepel.
Minimálbér	A tanulók részére rászorultság miatt vagy akár a teljesítményük elismerésére biztosított jövedelem, amelyet például a szakképzésben tanuló diákok havonta kapnak az államtól.
Jövedelemadó	Az a bér, amit a munkavállaló kézhez kap a személyi jövedelemadó és a járulékok levonása után.
Ösztöndíj	A jövedelemből az államnak befizetett pénzösszeg, amelyből az állam fedezi a társadalom közös kiadásainak egy részét.

3. feladat

Számold ki a fejezet bevezetőjében megismert Varga család márciusi bevételét, ha tudjuk, hogy:

- március 6-án megérkezik a számlára Varga anyuka fizetése: 279 300 Ft,
- március 6-án megkapják a családi pótlékot a két gyermek után: 13 300 Ft/gyerek,
- március 10-én Varga apuka befejezte az egyik megrendelő autójának a javítását, és kivesz érte a vállalkozásából 205 000 Ft vállalási díjat,
- március 16-án Varga anyuka célprémiumként megkapja havi fizetése 10%-át,
- március 24-én az autójavításból 30 000 forinttal több folyt be a háztartás kasszájába, mint előző alkalommal.

Írd a helyes megoldást a téglalapba!

4. feladat

Varga Fanni és osztálytársai ofő órán összeírták a zsebpénz előnyeit és hátrányait, de sajnos a post-itek összekeveredtek. Segíts nekik szétválogatni az összekeveredett post-iteket! Írd a táblázat tartalmilag helyes oszlopába a felsorolt gondolatokat!

Ha zsebpénzemnek legalább egy részét beteszem a bankba, akkor kamatot kaphatok érte.

Ha valaki zsebpénzt kap a szüleitől, akkor nincs ösztönözve arra, hogy egyéb bevételt szerezzen.

Megtanulok a pénzzel gazdálkodni.

Megtanulok felelősséget vállalni a döntéseimért.

Ha valaki nem kap rendszeresen zsebpénzt, akkor nehéz tervezni a bevételeket.

Előnyök	Hátrányok

5. feladat

Fanni és az osztálytársai úgy döntöttek, hogy újrahasznosítható dolgokat fognak gyűjteni és leadni azért, hogy az osztálykirándulásukkor el tudjanak menni a közeli kalandparkba. Megnézték, hogy a belépő ára 1800 forint diákonként. Az osztályba 24 gyerek jár. Elkéseredtek, ez nagyon sok pénz. De a szülők azt mondták, hogy ha a diákok az összeg felét összegyűjtik, a másik felét kipótolják. Felvették a kapcsolatot a helyi hulladékbegyűjtő vállalkozással, akiktől a következő árlistát kapták:

papír	15 Ft/kg	műanyag kupak	70 Ft/kg
PET palack	24 Ft/kg	akkumulátor, elem	120 Ft/kg
ALU italos doboz	70 Ft/kg	régi mobiltelefon	2200 Ft/kg

Fanniék a szülők segítségével összegyűjtötték a kirándulásig 395 kg papírt, 58 kg PET palackot, 53 kg italos dobozt, 18 kg műanyag kupakot, 84 kg akkumulátort és 3 kg régi mobiltelefont. Elérik-e a céljukat? Válaszodat számolással támaszd alá!

Igen	Nem
Mert:	

Mire költjük a pénzünket?

A kiadások típusai

A családok kiadásait alapvetően a szükségletek, szokások és a család létszáma, összetétele befolyásolják. A kiadások sokfélék lehetnek. Vannak olyan **rendszeres kiadások**, amelyek minden háztartásnál jelentkeznek. Ezek többnyire jól tervezhetők, előre lehet számolni velük. Egy családnak vannak olyan kiadásai is, amelyek **nem rendszeresen** (de általában előre tervezhetően) jelentkeznek, és fel kell készülni a **váratlan kiadásokra** is.

1. feladat

Nézd meg a kisfilmet, majd jelöld a helyes állításokat a következő oldalon! (Kérdésenként több helyes válasz is lehet.)

RENDSZERES kiadások

REZSIKÖLTSÉGEK

FOLYÓ FOGYASZTÁSI KIADÁSOK

ADÓK

BIZTOSÍTÁSOK

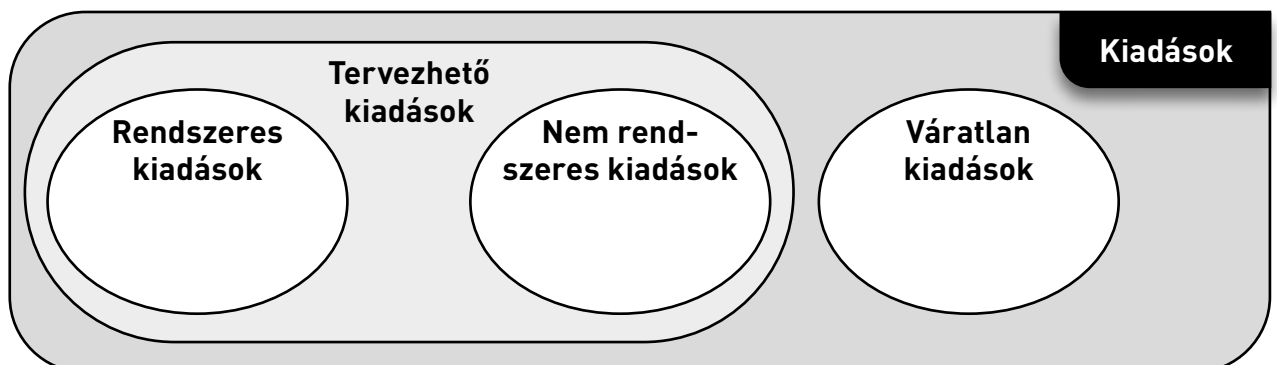
<https://www.youtube.com/watch?v=Kj8nITus3lk>

- 1) A család rendszeres kiadásai közé tartozik:
- a) rezesi c) élelmiszer-vásárlás
 b) bútorgvásárlás d) közlekedés
- 2) A családok kiadásai közül nem rendszeres(ek):
- a) számítógép-vásárlás c) ruhavásárlás
 b) villanyszámla befizetése d) lakberendezési tárgyak vásárlása
- 3) A családok váratlan kiadásai közé soroljuk:
- a) a közlekedéshez kapcsolódó kiadásokat c) a nyaraláshoz kapcsolódó kiadásokat
 b) a betegség miatti gyógyszervásárlást d) a beázás miatti tetőjavítás költségeit

2. feladat

Írd a tartalmilag helyes halmazba a felsorolt kiadások betűjelét!

a)	Anya buszbérletet vesz a család minden tagjának.
b)	Az interneten megrendelik és kifizetik a jegyeket a Szegedi Szabadtéri Játékokra.
c)	Fanni cipője nagyon elkopott, újat vesznek helyette.
d)	Az áramszolgáltató megküldi az elszámolószámlát, amit Apa átutalással ki is fizet.
e)	Apa és Ádám elvállalják, hogy bevásárolnak a hétvégére, ezért elmennek egy élelmiszer-áruházba.
f)	Elromlott a vízcsap, új csapot kell venni.
g)	Fannit beíratják egy angol tanfolyamra.
h)	Apa befizeti a lakásbiztosítás díját.
i)	Anya megfázott. Elment az orvoshoz, aki azt javasolta, hogy szedjen vitaminokat. Az orvostól hazafelé meg is veszi a tablettákat a gyógyszertárban.
j)	Fanni minden szerdán és pénteken vesz az iskolai büfében egy meleg-szendvicset és egy pohár narancslevet.

3. feladat

Döntsd el az állításokról, hogy a diagram alapján igazolhatóak-e! Döntésedet (IGEN vagy NEM) írd a lenti táblázatba, valamint a táblázat első oszlopában karikázd be a két igaz állítás sorszámát!

A háztartások fogyasztási kiadásainak megoszlása 2021-ben Magyarországon

- 18%** Élelmiszerek és alkoholmentes italok
- 7%** Szeszes italok, dohányárúk
- 4%** Ruházat és lábbeli
- 22%** Lakásszolgáltatás, víz, villamosenergia, gáz és egyéb tüzelőanyag
- 5%** Lakberendezés, rendszeres lakáskarbantartás
- 4%** Egészségügy
- 11%** Közlekedés és szállítás
- 3%** Hírközlés
- 8%** Szabadidő és kultúra
- 2%** Oktatás
- 7%** Vendéglátás és szálláshelyszolgáltatás
- 9%** Egyéb termékek és szolgáltatások

Forrás: KSH, 2023 https://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0040.html

Sorszám	Állítás	Igazolható az állítás? (igen / nem)
1)	A magyar háztartások egy főre jutó havi fogyasztási kiadásainak több mint egyharmadát az élelmiszerek és alkoholmentes italok vásárlása tette ki 2021-ben.	
2)	A diagram alapján a családok kiadásainak kevesebb mint egy tizede közlekedési kiadás.	
3)	A háztartások oktatásra költötték 2021-ben a legkevesebbet.	
4)	2021-ben a családok kiadásai 10%-kal emelkedtek.	
5)	A családok 2021-ben felhasználható jövedelmük 4%-át költötték ruhákra és lábbelikre.	
6)	A családok többet költöttek 2021-ben hírközlésre, mint szórakozásra és kultúrára.	
7)	A háztartások 2021 utolsó negyedében többet költöttek élelmiszerre.	

Milyen fogyasztási szokásokkal rendelkeznek a családok?

Tudatos vásárlói magatartás

Sok esetben, főleg a nagyobb értékű termékek vásárlása előtt az ember tájékozódik, és alapos mérlegelést követően a lehető legjobb ajánlatot választja ki. Ez a tudatos vásárlói magatartás. Ha tudatos vásárlóként szeretnénk eljárni, az ajánlatok közül azt a terméket kell kiválasztani, amelynek tulajdonságai, minősége, jótállása és ára együttesen a legjobb.

1. feladat

Egészítsd ki a következő mondatokat úgy, hogy igazak legyenek rád!

- 1) Nem tudom elképzelni az életemet a következő tárgyak nélkül:
- 2) Számomra a legfontosabb tulajdonság egy sportcipő vásárlásánál a(z)
- 3) Az új mobilom kiválasztásánál kikérem a(z) véleményét, mert
- 4) Az első autóm megvásárlásakor a választás főbb szempontjai lesznek:
- 5) Tudatos vásárlónak tartom magam, mert

VAGY

- 5) Nem tartom tudatos vásárlónak magam, mert

2. feladat

A Varga család új mosógépet szeretne vásárolni. A kinézett mosógép ára 138 000 forint. Segíts nekik kiválasztani a legolcsóbb változatot a következő lehetőségek közül – állítsd növekvő sorrendbe az ajánlatokat összköltség szerint! Írd a választok betűjelét a táblázat megfelelő oszlopába a következő oldalon!

a)	Most kifizetik a teljes összeget és még az ár 10%-át a termék házhoz szállításáért.
b)	Most kifizetik a termék árának 25%-át, a maradékot pedig 6 hónapig törlesztik 18 500 forintos havi részletekben, ekkor az áruház ingyen szállítja a terméket.
c)	Most nem fizetnek az árból semmit, egy évig törlesztenek, havi 12 600 forintos részletekben. A bolt ajánlata szerint a kedvezményes hitel mellett házhozszállítási díjként a vételár 5%-át is ki kell fizetni.

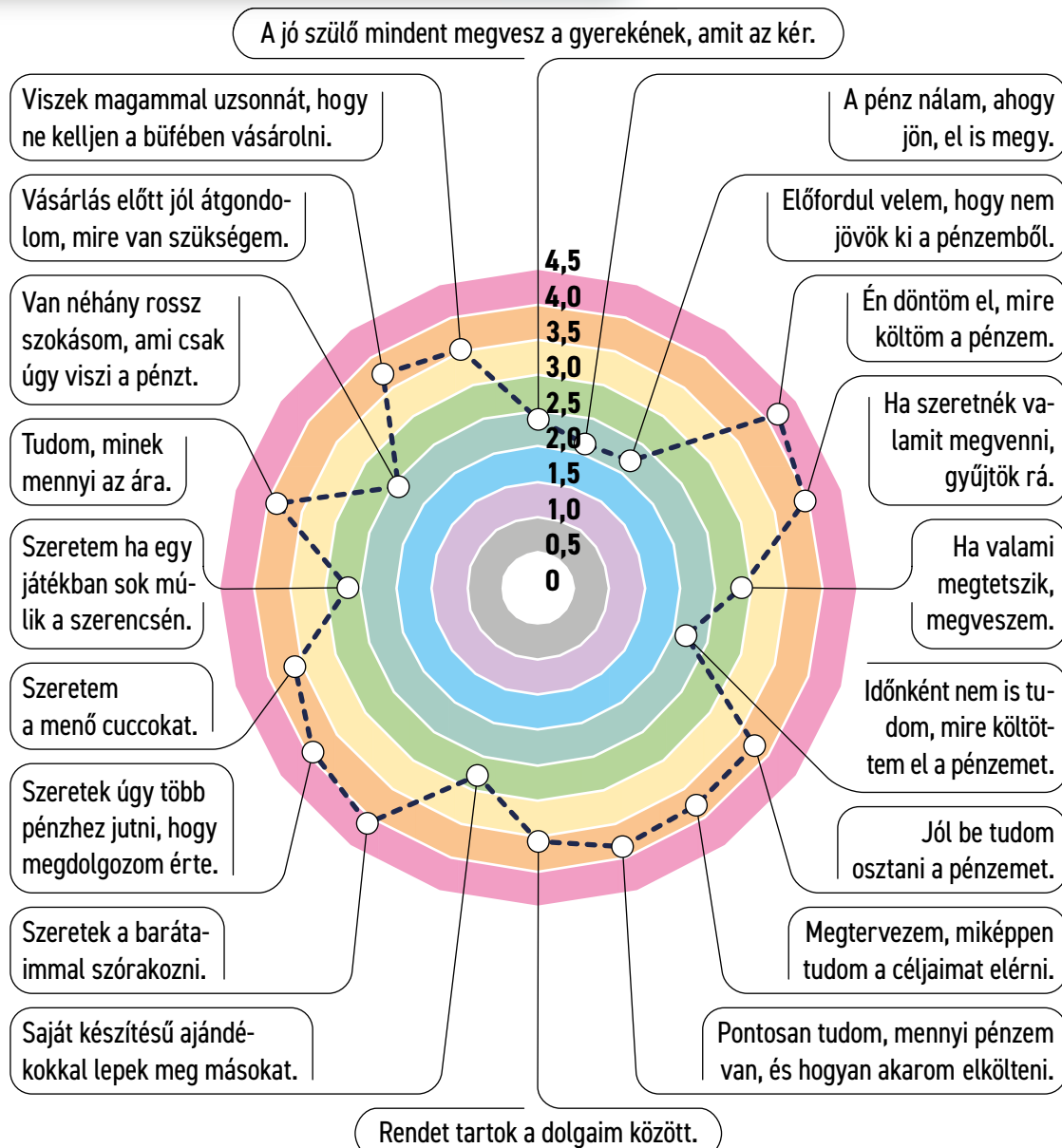
Összköltség szerinti növekvő sorrend

Sorrend	Betűjel	Sorrend	Betűjel	Sorrend	Betűjel
1.		2.		3.	

3. feladat

Egy kutatás a 10–14 évesek pénzügyi, vásárlási szokásait vizsgálta. A kitöltők egytől ötig értékelhették a kérdőív 20 állítását annak függvényében, hogy mennyire jellemző rájuk. Tanulmányozd a grafikont, majd az állítások közül jelöld a helyeseket a következő oldalon!

A 10–14 évesek pénzügyi, vásárlási szokásai

Adatok forrása: Pénzügyi személyiségtesztek kutatási jelentés, Pénziránytű Alapítvány, 2022

- 1) A kutatás résztvevői közül a legtöbb 4-es fölé értékelték a/az állítást.
- a) Ha valami megtetszik, megveszem. c) Jól be tudom osztani a pénzemet.
b) Én döntöm el, mire költöm a pénzemet. d) Szeretek a barátaimmal szórakozni.
- 2) A kitöltők átlagosan körülbelül ugyanakkora osztályzattal értékelték a/az kijelentést, mint a „Jól be tudom osztani a pénzemet” állítást.
- a) Ha valami megtetszik, megveszem. c) Pontosan tudom, mennyi pénzem van, és hogyan akarom elkölteni.
b) Saját készítésű ajándékokkal lepek meg másokat. d) A jó szülő mindent megvesz a gyerekeknek, amit az kér.
- 3) A következő állítások közül a legalacsonyabb osztályzatot kapta:
- a) A pénz nálam, ahogy jön, el is megy. c) Tudom minek mennyi az ára.
b) Rendet tartok a dolgom között. d) Saját készítésű ajándékokkal lepek meg másokat.
- 4) A következő állítások közül a legmagasabb osztályzatot kapta:
- a) A pénz nálam, ahogy jön, el is megy. c) Rendet tartok a dolgom között.
b) Én döntöm el, mire költöm a pénzemet. d) Tudom minek mennyi az ára.

Ha Te is kíváncsi vagy, hogy jól ismered-e a pénzügyi személyiségedet, a tesztet kitöltheted itt:

[https://penziranytu.hu/
penzugyi-szemelyisegteszt-gyerekeknek](https://penziranytu.hu/penzugyi-szemelyisegteszt-gyerekeknek)

Pénzügyi terv és költségvetés készítése

Háztartási napló, pénzügyi terv, költségvetés

A jövedelemmel okosan kell gazdálkodni, ezt segíti, ha nyilvántartjuk a bevételeinket és a kiadásainkat. A család gazdasági helyzetéről a **háztartási napló** adhat naprakész képet. Ez egy olyan kimutatás, amelyben folyamatosan, napról napra fel kell jegyezni a család bevételeit és kiadásait. A folyamatosan vezetett háztartási naplóból megismert adatok alapján már könnyebben tervezhetők előre is a következő időszak (hét, hónap) bevételei és kiadásai. Ezt a pénzügyi tervet nevezzük **költségvetésnek**.

Pénzügyi terv nemcsak a család költségvetése, hanem az is, ha egy kitűzött cél megvalósítása érdekében (pl. mosógép vásárlása, tábori részvétel, hangszeres játék tanulása stb.) gyűjtjük össze a rá fordítható várható bevételeket és felmerülő kiadásokat, időben ütemezve.

1. feladat

Nézd meg a következő kisfilmet, majd kösd össze az összetartozó mondatrészeket!

<https://www.youtube.com/watch?v=xUkiRkPYoRM>

Mondatrész 1

A család gazdasági helyzetéről adhat naprakész képet

Ha a család összes bevétele egy hónapban pontosan annyi, mint az összes kiadása,

Ha a család összes bevétele egy hónapban több, mint az összes kiadása,

Ha a család összes bevétele egy hónapban kevesebb, mint az összes kiadása,

A folyamatosan vezetett háztartási naplóból készülhet

Mondatrész 2

költségvetési többletről beszélhetünk.

a háztartási napló.

a következő időszak költségvetési terve.

a költségvetési egyensúly állapota áll fenn.

sajnos költségvetési hiány jelentkezik.

2. feladat

Számold ki, hogy a Varga család összes bevétele mennyivel haladta meg az összes kiadását, ha tudod, hogy:

- az összes bevétel ebben a hónapban 773 800 Ft,
- rezsire kifizették a bevételeik 11 százalékát,
- élelmiszerre és tisztálkodószerekre elköltötték a bevételek 58 százalékát,

- utazásra, buszbérletekre a bevételek 8 százalékát,
- ruhára és lábbelire 10 százalékot költöttek,
- szórakozásra pedig 4 százalékot.

Válaszd ki a helyes megoldást!

a) 65 590 Ft

b) 69 642 Ft

c) 79 272 Ft

Számítás:

3. feladat

A Varga családnál költségvetési hiány alakult ki, azaz rádöbentek, hogy a következő hónapra több a várható kiadás, mint a bevétel. Anya post-itekre írta le gondolatait a hiány felszámolásával kapcsolatban, de sajnos összekeveredtek a lapok. Írd a mondatokat a táblázat megfelelő oszlopába!

Nem megyünk olyan gyakran moziba vagy színházba!

Eladjuk a régóta nem használt babaágyat!

Hétvégén mindig főzök, nem megyünk vendéglőbe!

Bérbe adjuk a garázst!

Plusz munkát vállalok!

Autó helyett busszal fogok dolgozni járni!

Bevételek növelése	Kiadások csökkentése

4. feladat

Fanni szeretné megvenni azt a mobiltelefont, amelyet már régen kinézett magának. Az új telefon ára 100 000 forint. A régi telefonját 20 000 forintért tudná eladni az interneten, és a fennmaradó részt pedig a havi bevételeiből egészítené ki. Költségvetést készít. Tudja, hogy a zsebpénze havonta 15 000 forint, illetve kap 10 000 forintot minden hónapban a szomszéd kutyájának sétáltatásáért. Azzal is számolnia kell, hogy havonta 8 000 forintot elkölt az iskolai büfében és saját maga

vásárolja meg a buszbérletét 4 500 forintért. Minimum hány hónapot kell spórolnia, hogy az áhított telefont meg tudja venni? A számoláshoz használd a következő pénzügyi tervező táblázatot!

Induló tőke			
Bevétel havonta		Kiadás havonta	
Megnevezés	Összeg	Megnevezés	Összeg
Összesen		Összesen	
Havi megtakarítás			
Számítás:			

a) 5 hónap

b) 8 hónap

c) 7 hónap

Miért és hogyan takarékoskodunk?

A megtakarítás

A családi költségvetés összeállítását követően kiderül, hogy a kiadások összesítése után marad-e a család kasszájában olyan pénzösszeg, ami félretehető. Azt az összeget, amelyet valamilyen célra félreteszünk, megspórolunk, **megtakarításnak** nevezzük. A megtakarításnak a család élethelyzetétől és terveitől függően több célja is lehet. Például valamilyen nagy összegű vásárlásra gyűjtés, a nyugdíjas évekre vagy a váratlan élethelyzetekre való felkészülés.

1. feladat

Írd a tartalmilag helyes halmazba a felsorolt megtakarítási célok betűjelét!

a) lakásvásárlás	e) lakástűz
b) gyermekek iskoláztatása	f) csőtörés
c) laptopvásárlás	g) baleset
d) munkahely elvesztése	h) tengerparti nyaralás

Jövőbeni nagy értékű kiadásra gyűjtés	Felkészülés rendkívüli helyzetekre

2. feladat

Varga Fanni családjának van némi összegyűlt pénze a bankban, megtakarítási számlán. Ádám szerint a család akkor láthat majd tisztán abban, hogy ezt mire használják, ha közösen végiggondolják, hogyan hatnak a bevételek és a kiadások a megtakarításokra. Döntsd el, hogy a felsorolt események növelik, csökkentik vagy nem érintik a bankban lévő megtakarításukat! Írd a táblázat harmadik oszlopába a helyes szót („növelő”, „csökkentő”, vagy „nem befolyásoló”)!

	Gazdasági esemény	A bankban lévő megtakarítás összegét esemény
a)	Fanni családja eladja a régi autót. Úgy döntenek, hogy az árából külföldre utaznak nyaralni.	
b)	Apa minden hónapban a bevételéből átutal a megtakarítási számlára 50 000 forintot.	
c)	Anya nekitalat egy oszlopnak a család autójával. A kárt részben kifizeti a biztosító, az önrész összegét viszont a megtakarítási számláról veszik ki.	
d)	A lakás két szobáját mindenképpen ki kell festeni. A mesterember 250 000 forint munkadíjat kér, amit a megtakarítási számláról kell felvenniük.	
e)	Fanni kap a nagyszüleitől születésnapjára 15 000 forintot. Ezt beteszi egy perselybe, mert elhatározta, hogy gyűjt egy mobiltelefonra.	
f)	Ádám a márciusi és áprilisi ösztöndíját a megtakarítási számlára utalja.	

3. feladat

Nézd meg a videót, és rendezd sorba a következő oldalon felsorolt megtakarítási formákat, aszerint, hogy milyen könnyű pénzzé tenni azokat. A nehézkesen készpénzre váltható formáktól haladj a gyorsan készpénzzé tehető felé.

MEGTAKARÍTÁSI FORMA

- Készpénz, bankbetét
- Tartós bankbetét
- Lakástakarékosági formák
- Nyugdíjas évekre takarékoskodás

HOZZÁJUTÁS A PÉNZHEZ

GYORS

AR

NEHÉZKES, VAGY VESZTESÉGGEL JÁR

<https://www.youtube.com/watch?v=r28FudAbLWY>

a)	nyugdíjas évekre takarékoskodás	c)	lakástakarékosági formák
b)	tartós bankbetét	d)	készpénz, bankbetét

Készpénzzé váltás nehézsége csökkenő sorrendben

Sorrend	Betűjel	Sorrend	Betűjel	Sorrend	Betűjel	Sorrend	Betűjel
1.		2.		3.		4.	

4. feladat

A grafikonon a magyar lakosság pénzügyi megtakarítási formáinak megoszlását látod 2022-ben. Karikázd be az egyetlen helyes megoldást a kördiagram alatt található állítások esetében!

Lakossági megtakarítási formák megoszlása 2022-ben Magyarországon

46% Részvények és részesedések

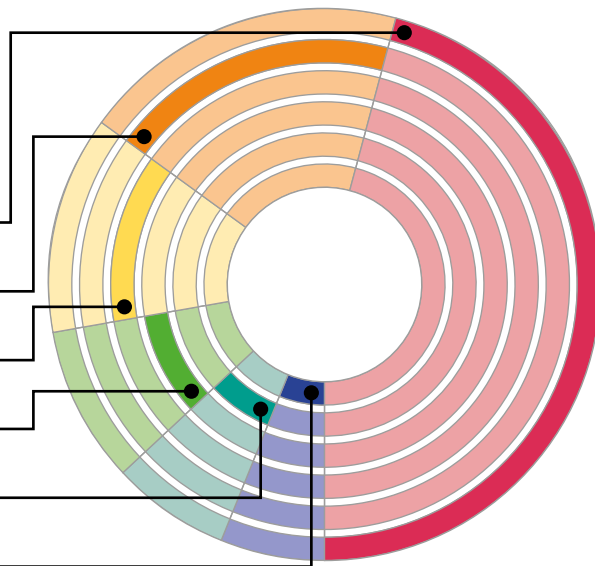
19% Bankbetét

13% Állampapírok, kötvények

9% Készpénz

7% Egyéb

6% Biztosítás

Forrás: MNB, 2022 <https://statisztika.mnb.hu/idosor-1326>

- A magyar lakossági megtakarítások közel egy ötödét 2022-ben
 - a részvények és részesedések tették ki.
 - az állampapírok és kötvények tették ki.
 - a bankbetétek tették ki.
- A grafikon szerint a készpénz és bankbetétek a lakosság összes megtakarításának
 - egy harmada.
 - több mint az egy negyede.
 - 10 százaléka.
- A grafikon szerint 2022-ben a legkedveltebb megtakarítási forma Magyarországon
 - a bankbetét volt.
 - a részvények és részesedések voltak.
 - a biztosítások voltak.

FOGYASZTÓVÉDELEM

Miről lesz szó a fejezetben?

Szinte mindenkivel előfordult már, hogy egy megvásárolt terméke hibás volt, rendeltetészerű használat mellett meghibásodott, nem úgy működött, ahogyan azt vártuk. Olyan eset is lehetséges, hogy egyszerűen nem tetszik a csomagban érkezett, online megrendelt termék. Mit tehetünk ilyenkor? Ebben, és a termékek körültekintő kiválasztásában segít a fogyasztóvédelem.

A fejezetben olyan praktikus ismeretekkel találkozhatunk, mint:

- Hogyan döntsük el, melyik terméket válasszuk a sok közül?
- Mit árulnak el a termékcímkék?
- Hová fordulhatunk vásárlói panaszunkkal?
- Melyek a veszélyes termékek?
- Mit tegyünk, ha vitánk támad egy pénzügyi szolgáltatóval?
- Mire figyeljünk internetes vásárláskor?
- Mit jelent a környezettudatos vásárlás?

Fogyasztóvédelem

Az eladó és vásárló kapcsolatában általában az eladó az erősebb, ezért különböző jogszabályok védik a vásárlók, fogyasztók érdekeit. Ezen jogszabályokat és a fogyasztók tájékoztatását, képviselését nevezzük összefoglaló néven fogyasztóvédelemnek.

Milyen szempontok alapján választunk termékeket?

1. feladat

Szükségleteink kielégítéséhez termékeket, szolgáltatásokat vásárolunk. De milyen szempontok alapján választunk terméket? Nézd meg az alábbi videót, és válaszolj a kérdésekre a következő oldalon!

<https://www.youtube.com/watch?v=EaZYIX15JnE>

- 1) Mi a tudatos vásárlói magatartás lényege?
-
-
- 2) Sorolj fel legalább nyolc szempontot, amely szerepet játszik egy termék kiválasztásában!
-
-
- 3) Miért érdemes hazai terméket vásárolni?
-
- 4) Mit jelent a „fairtrade” jelölés az egyes termékeken?
-
-

2. feladat

Ha körültekintően szeretnének vásárolni, segítségünkre lehetnek a termékcímkék. Párosítsd a megfelelő jelölést a hozzá tartozó jelentéssel: írd a kép betűjelét a megfelelő meghatározás mellé! (Ha nem ismered a jelöléseket, nézz utána az interneten, melyik mit jelent!)

a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)	h)	i)
								

	Jelentés	Betűjel
1)	Nagyon mérgező a vízi élővilágra, hosszan tartó károsodást okoz.	
2)	A termék megfelel a környezettudatos és társadalmilag felelős fakitermelés, erdőtelepítés feltételeinek.	
3)	A termék súlyos mérgezést okozhat.	
4)	A vegyi anyag allergiás bőrreakciót vagy súlyos szemirritációt okozhat, lenyelve vagy belélegezve ártalmas, valamint ártalmas a környezetre.	
5)	A terméket és összetevőit nem tesztelték állatokon.	
6)	A magyar termék kedvezőtlen környezeti hatásai jelentősen kisebbek, mint a hasonló célra szolgáló, távolabbi országokból származó termékeké.	
7)	A kávé, teát, kakaót termelő farmerek munkakörülményei biztonságosak, nem alkalmaznak gyermekmunkát és ügyelnek a természeti értékekre.	
8)	A címkét használó halászok tartózkodnak a halászati területek vagy fajok túlhalászásától, az egyes halfajok kihalásához vezető módszerektől.	
9)	Az EU-n belül, ökológiai termeléssel előállított termék.	

Mi a teendő, ha nem megfelelő a termék?

Szavatosság (kellékszavatosság)

Minden, magánszemély által megvásárolt új és használt termék esetében a vételártól függetlenül **két év** szavatossági idő áll a vásárló rendelkezésére. A vállalkozás és a fogyasztó között létrejött szerződés esetén – ha ezt a feltételt mindketten elfogadják – van lehetőség arra, hogy a szavatossági időt 1 évre csökkentsék. Ez azt jelenti, hogy ha ezalatt az idő alatt a termék hibája kiderül, a kereskedő köteles azt ingyenesen kijavítani, kicserélni, vagy ha ez nem lehetséges, akkor árendedményt adni, végső esetben pedig az eladó a vételárat köteles visszafizetni.

A szavatosság első 12 hónapjában a kereskedőnek kell bizonyítania, hogy a vásárláskor nem volt hibás a termék. A második évben a bizonyítás feladata már a vevőé.

Jótállás

(amelyet a köznyelv **garanciának** nevez)

A jótállás az eladó fokozott felelősségvállalását jelenti a hibás teljesítésért. Ez lehet kötelező és önként vállalt is. Lényeges, hogy a vásárlónak elegendő csupán azt jeleznie, hogy a termék hibás. Ha a kereskedő úgy véli, hogy az eladáskor még nem volt hibás a termék, a **teljes jótállási idő alatt** neki kell ezt bizonyítania.

A jótállási idő a termék árától függ:

	10 001–100 000 Ft	100 001–250 000 Ft	250 000 Ft felett
Vételár			
Kötelező jótállás			

A jótállás és a szavatosság érvényesíthető az eredeti csomagolás nélkül is.

1. feladat

Vásároltál egy kényelmes edzőcipőt, amelynek 8 hónap használat után elkezdett leválni a talpa. „Garanciajegy” nem járt hozzá, csak az áru számlája (blokkja). Kérheted-e a cipő javítását vagy cseréjét? (A helyes válasz megtalálásában segíthet, ha elolvastad a „Szavatosság (kellékszavatosság)” című leírást.) Karikázd be a helyes válasz betűjelét a következő oldalon!

- a) Nem, garanciajegy nélkül semmilyen jog nem érvényesíthető.
- b) Nem, mert a szavatosság csak hat hónapig áll fenn, ezután a gyártó már nem köteles a terméket kicserélni.
- c) Igen, ha a hiba egyértelműen a gyártó hibája és nem a helytelen használatból ered. A szavatosság ez esetben két évig áll fenn.
- d) Igen, egy éven belül minden további nélkül kicserélik a cipőt.

2. feladat

Állapítsd meg, hogy érvényes-e még a kötelező jótállás a következő esetekben! Válaszodat indokold is!

- 1) Egy mobiltelefont vásároltunk 63 500 forintért 345 napja, sajnos nem működik.
....., mert
- 2) A fenti mobiltelefont egy év és egy hónap elteltével visszük vissza.
....., mert
- 3) 135 000 forintos mosógépünk másfél év használat után meghibásodott.
....., mert
- 4) A 267 000 forintos laptop 3 év és két hónappal a vásárlás után elromlott.
....., mert

3. feladat

A jótállás időtartamát a gyártó önként meghosszabbíthatja. Miért érheti meg az eladónak ez a lépés?

.....

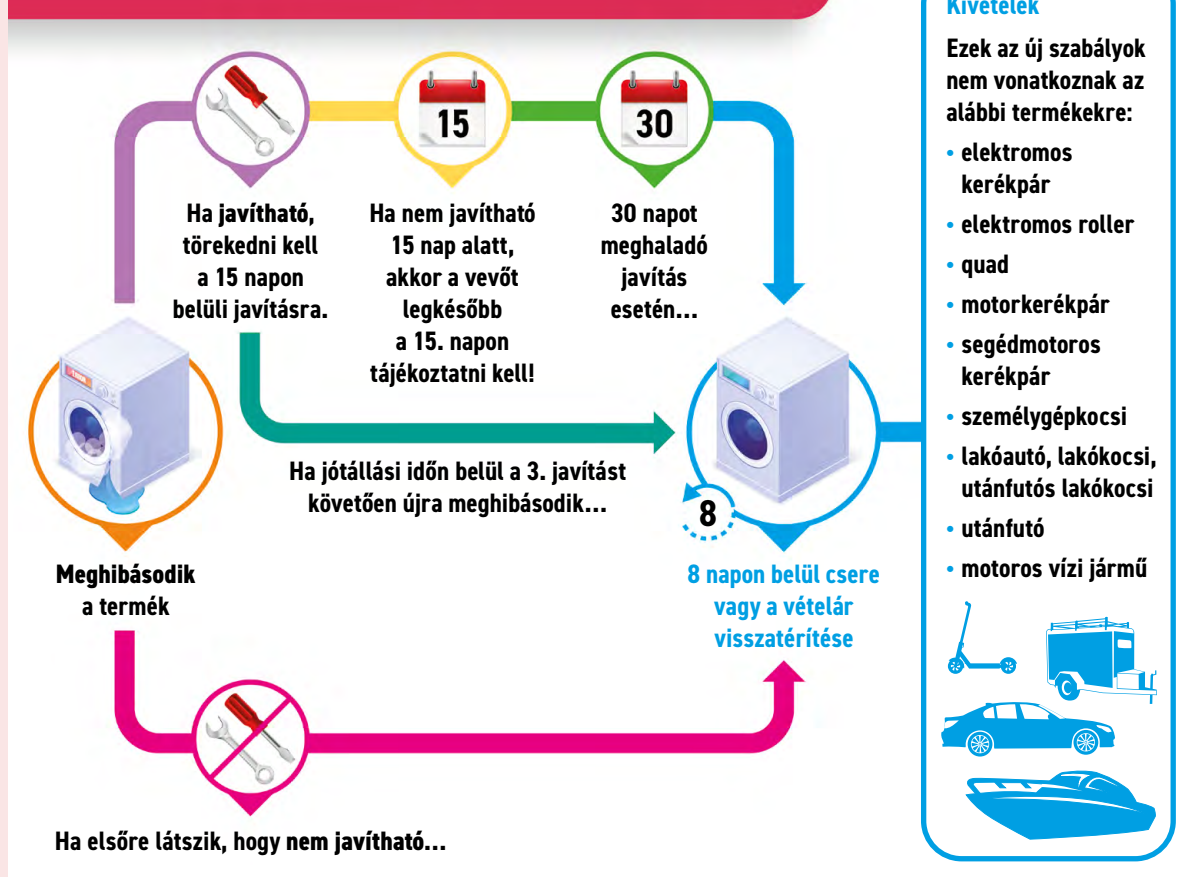
.....

.....

4. feladat

Döntsd el, hogy az eladónak vagy a vevőnek van igaza a következő esetekben! A helyes válaszban segítségedre van az alábbi ábra:

Hibás termék kezelése a kötelező jótállás alá eső termékeknél

Az ábra eredetijének forrása: https://2015-2019.kormany.hu/download/2/07/d1000/ITM_fogyasztovedelem_infografika.pdf (2023. 01. 14.)

- 1) A műszaki boltban vásárolt pendrive hibás, nem lehet rá adatokat írni, ezért a vevő az árut másnap visszaviszi az üzletbe. Az eladó elismeri a hibát. Mivel a pendrive nem javítható, ezért az eladó közli: pénzt nem adhat vissza, de a termék ára levásárolható. A vevő ragaszkodik a cseréhez vagy a pénz visszatérítéséhez.

Ebben az esetben a(z) van igaza, mert

- 2) A vevő visszaviszi a hét napja vásárolt turmixgépet az üzletbe. Mivel a gép elromlott, ragaszkodik a pénz visszafizetéséhez, ám az eladó a javítást ajánlja fel.

Ebben az esetben a(z) van igaza, mert

- 3) Elromlott a fél éve vásárolt porszívó, ezért az üzlet átvette azt javításra. Tizenöt nap múlva tájékoztatták a vásárlót, hogy a javítás hosszabb ideig tart, de ezt a vevő nem akarja elfogadni. Ragaszkodik hozzá, hogy cseréljék ki a porszívót.

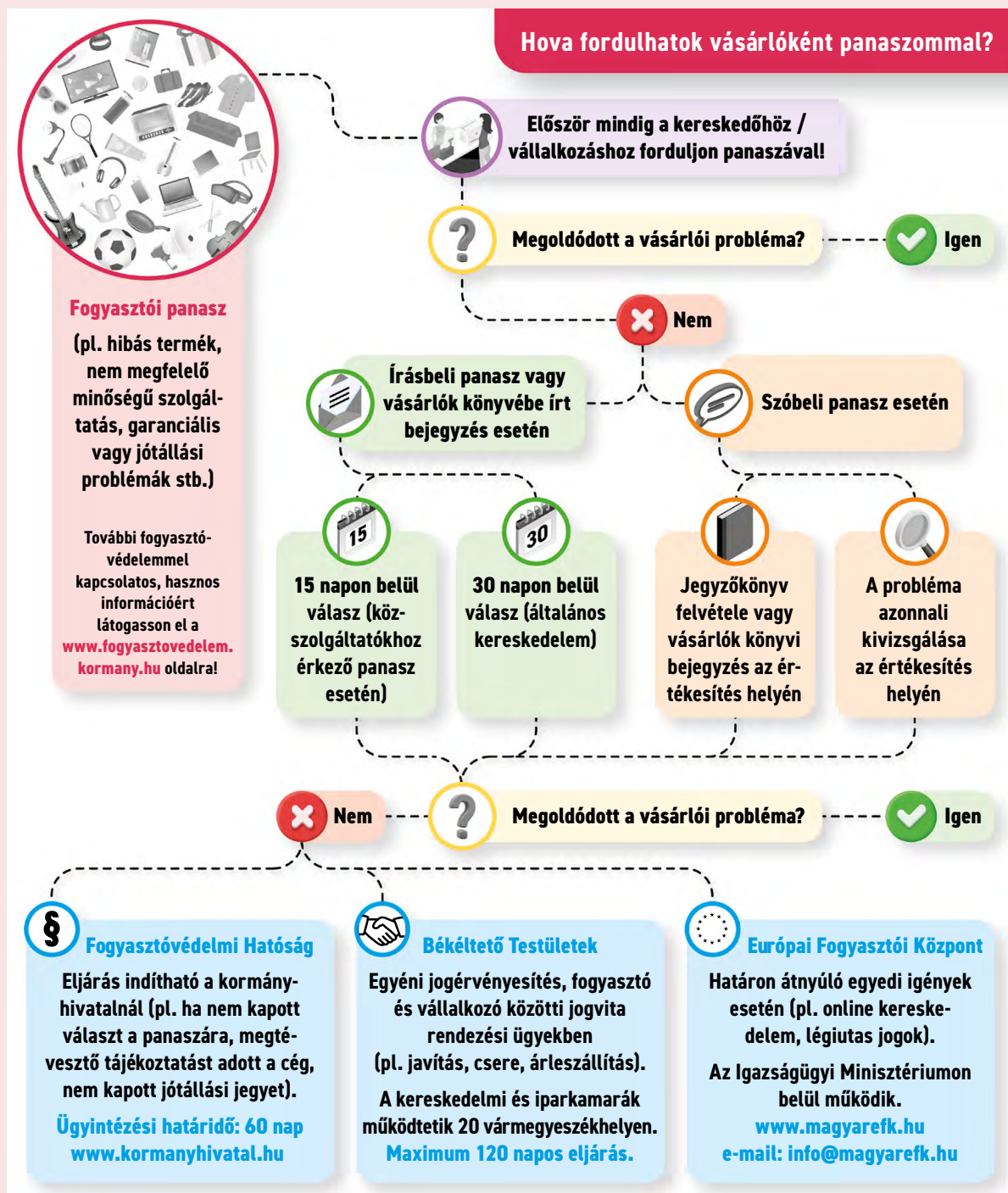
Ebben az esetben a(z) van igaza, mert

- 4) A nyolc hónapja vásárolt mikrohullámú sütőt már negyedszer viszi vissza a vevő javításra. A szerviz ismételten felajánlja a javítást, ám a vásárló azt mondja: elege van ebből, fizessék vissza a pénzét. A szerviz ezt megtagadja, szerintük ezt a hibát tökéletesen ki lehet javítani.

Ebben az esetben a(z) van igaza, mert

5. feladat

Az alábbi ábra alapján dönts el, hogy a következő oldalon az egyes állítások igazak vagy hamisak! A hamis választ indokold is!

Az ábra eredetijének forrása:

<https://www.fogyasztovedelem.kormany.hu/#/infografikak> (2023. 01. 14.)

- 1) Hibás termék vagy nem megfelelő minőségű szolgáltatás esetén szóban és írásban is tehetünk panaszt.

Az állítás, mert

- 2) Újjonnan vásárolt mobiltelefonunkról három nap múlva kiderül, hogy nem működik megfelelően. Panaszunkra 15 napon belül választ kell kapnunk.

Az állítás, mert

- 3) Panaszunkról a kereskedőnek minden esetben jegyzőkönyvet kell felvennie.

Az állítás, mert

- 4) Ha a hazai ügyintézésben nem bízunk, fordulhatunk az Európai Fogyasztói Központhoz.

Az állítás, mert

Veszélyes termékek

Veszélyes terméknek minősülnek azok, amelyek a rendeltetésszerű használat mellett is veszélyt jelentenek használójuk számára. Például: egy babajátékból a nyál hatására kioldódnak egészségkárosító anyagok; a rosszul szigetelt karácsonyi égősor áramütést okozhat; a kisbabák ruházatán lévő hosszú megkötő-zsinórtól akár meg is fulladhat a kisgyermek. Ha egy terméket veszélyesnek találsz, a fogyasztóvédelmi hatóságnál tehetsz bejelentést.

A bejelentéshez szükséges linket itt találd:

https://fogyasztovedelem.kormany.hu/#/veszelyes_termekek_bejelentese_

1. feladat

A Fogyasztóvédelmi Portálon folyamatosan feltüntetik – képpel és pontos megnevezéssel – a veszélyes termékeket. Látogass el a portálra az alábbi link segítségével, majd válaszolj a kérdésekre a következő oldalon!

https://fogyasztovedelem.kormany.hu/#/veszelyes_termekek_

- 1) Hány termék van jelenleg a listán?
- 2) Nevezd meg ezek közül öt különböző terméket!
 1.
 2.
 3.
 4.
 5.
- 3) Válassz ki a felsorolt öt termékből egyet! Miért veszélyes ez a termék? Milyen hatósági intézkedés történt ezzel kapcsolatban?

2. feladat

Olvasd el az idézetet, majd a szöveg alapján válaszolj a következő kérdésekre!

„A leggyakoribb bejelentések Európa-szerte

A gépjárművek műszaki rendellenességeik, a játékok a bennük előforduló – egészségre ártalmas – vegyi anyagok jelenléte miatt kerültek fel a veszélyes termékek közé. A két termékcsoporthoz az elektromos készülékek és berendezések követik, amelyek esetében az illetékes hatóságok túlmelegedés okozta gyúlékonysági veszélyeket jelentettek. A koronavírus-járvány folytatódásával a felügyeleti szervek számos védőfelszerelés, különösen a maszkok esetében is jeleztek veszélyeket.”

Forrás: <https://tudatosvasarlo.hu/gepjarmuvek-gyerekjatekok-bejelentes-veszelyes-termekek/>

- 1) A gépjárművek mellett melyik termékcsoporthoz találták a legtöbb veszélyes terméket?
- 2) Mi jelenti a legnagyobb veszélyt a fenti termékcsoporthoz?
- 3) Miért veszélyesek az elektromos berendezések?
- 4) Véleményed szerint miért lehetnek veszélyesek a koronavírus járvány idején elterjedt maszkok?

3. feladat

Az alábbi kérdésekhez csupán egyetlen helyes válasz tartozik. Jelöld meg a jó választ! A helyes választásban segítségedre lehet az alábbi videó:

- 1) Mit jelöl a gyermekjátékokon és műszaki cikkeken található címke?
 - a) A terméket az Európai Unióban gyártották.
 - b) A termék gyártója garantálja, hogy a termék eleget tesz a biztonsági szabályoknak.
 - c) A termék soha, senkire nem jelenthet veszélyt használata során.
- 2) A „zöld pont” jelölés rengeteg csomagolóanyagon megtalálható. Mit jelent?
 - a) A gyártó gondoskodik a hulladékká vált csomagolás hasznosításáról.
 - b) A termék újra felhasznált anyagokból készült.
 - c) Az Európai Unió valamennyi országában elismert környezetbarát termék.
- 3) Ki ellenőrzi hazánkban a fogyasztók védelmében a termékek minőségét, összetételét és csomagolását?
 - a) A fogyasztóvédelmi hatóságként is eljáró Kormányhivatal.
 - b) A Nemzeti Fogyasztóvédelmet Ellátó Hivatal (NFEH).
 - c) A Nemzeti Termékvédelmi Hatóság.
- 4) Ha az üzletben elégedetlenek vagyunk a szolgáltatás vagy a panaszkezelés színvonalával, akkor ezt beírhatjuk a
 - a) panaszkönyvbe.
 - b) vásárlók könyvébe.
 - c) fogyasztóvédelmi könyvbe.

Internetes és határon átnyúló vásárlás

Internetes (online) vásárlás

Az internetes vagy más néven online vásárlás során a szerződés megkötésére a kereskedő (eladó) és a fogyasztó (vásárló) között nem személyes találkozás során (pl. üzlethelyiségben, piacon), hanem elektronikus úton kerül sor.

Határon átnyúló vásárlás

Határon átnyúló vásárlásról akkor beszélünk, ha a fogyasztó nem a saját, hanem a világ bármely másik országában működő kereskedőtől vásárol az interneten keresztül.

1. feladat

Az alábbi táblázatban az internetes, illetve a határon átnyúló vásárlás néhány jellemzőjét soroltuk fel. Döntsd el, hogy szerinted az előnyét, vagy hátrányát fogalmaztuk meg ennek a vásárlási típusnak! Írd az állítások után a megfelelő szót (előny/hátrány)! A feladathoz segítséget találhatsz az alábbi videóban:

<https://www.youtube.com/watch?v=ocbrVoGXqVg>

	Jellemzők	Előny/ Hátrány
Pl.	<i>Az online vásárlás esetén a fogyasztó gyorsan, néhány kattintással vásárolhatja meg a kiválasztott árut.</i>	előny
a)	Akár otthonról is lehet vásárolni.	
b)	Mivel a felek a termék szállítása előtt nem találkoznak, nem biztos, hogy a terméket kínáló kereskedő valóban létezik.	
c)	A vásárlás csupán néhány kattintás, ezért a fogyasztó elmulasztja vásárlási szándékát átgondolni, megfontolni.	
d)	A vásárlás nincsen nyitvatartási időhöz kötve.	
e)	A fogyasztók számára elérhető áruk köre lényegesen bővül, azaz sokkal többféle termékhez juthatnak hozzá.	
f)	A megrendelt áru kiszállítása nemcsak a lakóhelyre, hanem a munkahelyre, esetleg a postára vagy csomagpontra is kérhető.	
g)	Nem lehet a terméket kézbe venni, felpróbálni, meggyőződni arról, hogy a feltüntetett információk megfelelnek-e a valóságnak.	
h)	Egészségügyi kockázattal járhat a gyógyszer vagy étrend-kiegészítő vásárlása az interneten.	
i)	Előfordulhat, hogy a kereskedők veszélyes, a forgalomból kivont vagy visszahívott (ezért jogszerűen nem értékesíthető) termékeiket megpróbálják internetes kereskedelem során értékesíteni.	
j)	Nem áll rendelkezésre szakszerű eladó az esetleges kérdések megválaszolására.	
k)	Az interneten vásárolt termékekkel kapcsolatban a vásárlót 14 napos – indoklás nélküli – elállási jog illeti meg.	
l)	Az Európai Unió országaiban a közös szabályozás miatt nagyon hasonló jogok illetik meg a fogyasztókat.	
m)	EU-n kívüli országban vásárolt termék esetén a jogszabályok eltérőek lehetnek, lényegesen kevesebb jogot biztosítanak a vevőnek.	
n)	A hibás áru visszaküldése költségesebb, esetenként lehetetlen.	

2. feladat

Az internetes vásárlás során az eladók különböző fizetési módokat ajánlanak fel. Tudod-e, hogy melyik mit jelent? Keresd meg az adott fizetési mód leírását – írd a megfelelő betűt a fizetési mód alá!

a)	Az előre fizetés egyik formája. A megrendelést követően saját internet- vagy mobilbankunkból indítjuk el a fizetést. A kereskedő a pénz beérkezése után teljesíti a megrendelést. Az eladó ezért külön költséget nem számít fel, de saját bankunk – számlacsomagtól függően – esetleg igen.
b)	A megrendelt árut a kereskedő leszállítja. Attól függően, hogy hol vesszük át, a kereskedőnél vagy a futárnál készpénzzel fizetünk. Ennél a fizetési módnál a kereskedő külön díjat számíthat fel.
c)	A megrendelési folyamat végén, annak utolsó mozzanataként megtörténik a fizetés. Ehhez olyan kártya használható, melynél a kibocsátó bank engedélyezte az online fizetést. A biztonságos fizetést a böngészősor elején megjelenő kis zárt lakat képe garantálja! A kereskedő külön díjat nem számít fel.
d)	A leszállított árut a csomagponton, a futárnál vagy a kereskedőnél bankkártyával, esetleg mobilapplikációval fizetjük ki. A fizetési mód választásáért a kereskedő külön díjat számíthat fel.

Bankkártyás fizetés	Átutalás	Utánvét készpénzfizetéssel	Utánvét bankkártyás fizetéssel
			

3. feladat

Az internetes vásárlás során különösen körültekintőnek kell lennünk, hogy elkerüljük a kellemetlen meglepetéseket. A következő oldalon egy online vásárlás folyamatának mozzanatait kevertük össze. Rendezd sorba a lépéseket – írd a leírás mellé a helyes sorszámot! A feladathoz segítséget találhatsz az alábbi linken:

[https://www.fogyasztovedelem.kormany.hu/
#/infografikak](https://www.fogyasztovedelem.kormany.hu/#/infografikak)
(e-kereskedelmi kisokos)

	Leírás	Sorszám
a)	A webáruház kiválasztása . Érdeemes tájékozódni, valóban létezik-e az áruház, nem szerepel-e a súlyos jogsértést elkövető áruházak között, illetve melyik országból érkezik a termék. (http://www.jogsertowebaruhazak.kormany.hu)	
b)	A termék kiválasztása különböző ár-összehasonlító oldalak használatával és a vásárlói értékelések áttekintésével.	
c)	A szállítási feltételek ellenőrzése : mennyibe kerül, milyen határidőn belül szállítanak, házhoz vagy csomagpontra érkezik az áru, van-e lehetőség személyes átvételre. (Megtévesztésnek minősül, ha a kereskedő nem tartja be az általa vállalt kiszállítási határidőt!)	
d)	A megrendelés létrejötte . A visszaigazoló e-mailnek minden lényeges adatot tartalmaznia kell. Az ebben szereplő ártól a kereskedő a későbbiekben nem térhet el!	
e)	A fizetési feltételek kiválasztása . Praktikus tudnivaló: bankkártyás fizetés esetén a vásárló bankja visszavonhat egy már korábban jóváhagyott tranzakciót. Ezt akkor kérheti a vásárló a bankjánál, ha például a vásárolt terméket vagy szolgáltatást mégsem kapja meg, vagy ha időközben fizetéképtelenné vált az eladó.	
f)	A nem megfelelő termék visszaküldése minél előbb, de legkésőbb 14 napon belül, ha elégedetlenek vagyunk vele, vagy csak meggondoltuk magunkat. Vigyázat, nem minden termékre érvényes a lehetőség (pl. koncertjegy, élelmiszer)!	
g)	A termék átvétele , miután a csomagolás sértetlenségéről meggyőződünk. Nagy értékű áru esetén érdemes a csomag felbontásáról videót készíteni.	

Pénzügyi szolgáltatók

Pénzügyi szolgáltatók és a fogyasztóvédelem

A pénzügyi szolgáltatások esetén a korábban megismertekkel szemben más szabályok érvényesülnek. Pénzügyi szolgáltatók például a bankok és a biztosítótársaságok, az ő termékeik, szolgáltatásaik például a bankszámlák, bankkártyák, értékpapírok, hitelek, illetve a különféle biztosítások.

A pénzügyi fogyasztóvédelem (pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos tájékoztatás és a vitás kérdések rendezése) a Magyar Nemzeti Bank hatáskörébe tartozik.

1. feladat

Olvasd el figyelmesen az alábbi történetet, majd válaszolj írásban a kérdésekre!

1. rész

Anya és apa néhány napos külföldi városnéző programmal lepte meg magát. Az utazás teljes időtartamára utasbiztosítást kötöttek. Az utasbiztosítás célja az, hogy az utazás időtartamára legyen baleset- és betegségbiztosításuk és vagyontárgyaik is biztosítva legyenek.

Úti céljukat sikeresen elérték, és lelkesen belevetették magukat a gyönyörű város felfedezésébe. Hosszabb barangolás után leültek megpihenni egy forgalmas sétálóutca egyik padjára. Anya a táskáját jobb oldalán a padra helyezte, azonban 7-8 perc elteltével azt vették észre, hogy a táska eltűnt: a lopást egyáltalán nem érzékelték. A táskában a személyi okmányokon kívül egy tablet és egy mobiltelefon volt. Az esemény jelentős kellemetlenséget okozott, de igyekeztek emlékezetessé tenni az utazást, és jól érezni magukat a hátralévő időben.

- 1) Mit gondolsz, milyen teendők voltak a házaspárnak a történetek után?
- 2) Milyen kár érte őket? Gondold végig, hogy vélhetően milyen tételekről lehet szó!
- 3) Érdemes-e a házaspárnak a biztosítóhoz fordulni? Vonatkozik-e szerinted az utasbiztosítás a fenti eseményre?

2. rész

Hazaérkezésük után apa jelentette a káreseményt és a kárigényt a biztosítónak. A kérelmét azonban elutasították. Arra hivatkoztak, hogy az értéktárgyak csak akkor biztosítottak, ha személyes felügyelet alatt szállítják vagy őrzik azokat, úgy, hogy harmadik személy nem tudja akadálytalanul elvenni. A biztosító szerint a lopás azért vált lehetségessé, mert nem valósult meg a megfelelő testi érintkezés vagy rálátás, tehát nem megfelelő gondossággal jártak el.

- 1) Szerinted hogyan fogadta a házaspár a biztosító válaszát, milyen következtetésre jutottak?
- 2) Mit javasolnál nekik?

3. rész

A biztosító az elutasító válaszában leírta, hogy amennyiben a válaszát továbbra sem fogadják el, abban az esetben hova fordulhatnak a panaszukkal (Magyar Nemzeti Bank Ügyfélszolgálat, Pénzügyi Békéltető Testület vagy bíróság). Ezután a házaspár a Pénzügyi Békéltető Testülethez (PBT-hez) fordult, mert szerintük a szerződés alapján a biztosítónak fizetnie kellett volna, és újból kérte a kárigény megfizetését. A kérelemben az szerepelt, hogy a rálátás és testi érintkezés is megvalósult, mivel a táska közvetlenül anya combjánál volt a padon, így a biztosítónak nincs igaza.

A biztosító a PBT-nek megküldött válaszában továbbra sem ismerte el a házaspár igényének jogosságát. Méltányosságból ugyanakkor vállalta a nem kiemelt értékű vagyontárgyak és okmányok pótlásával kapcsolatos károk és költségek megtérítését.

A történethez kapcsolódva, a következő leírás alapján készíts plakátot, melyen a biztosítóval szembeni pénzügyi vita kezelésének folyamatát mutatod be! A megoldásban segítségedre lehet az alábbi videó is:

<https://www.youtube.com/watch?v=EctkJZDFfUc&t=54s>

A pénzügyi panaszkezelési eljárás lépései a következők:

- 1) A panaszt szóban vagy írásban jelzem a biztosítónak.
- 2) A biztosító 30 napon belül írásban válaszol, válaszát megindokolja.
 - a) Ha ezt nem teszi meg, az MNB Pénzügy Fogyasztóvédelmi Központjához fordulok.
 - b) A szolgáltató válaszol. Válaszában elfogadja vagy elutasítja a panaszt, és megindokolja a választ.
- 3) A választ az indokokkal elfogadom vagy nem fogadom el.
 - a) Ha elfogadta a panaszom, én is elfogadom a választ, minden rendben van.
 - b) Ha elutasított, vagy nem fogadom el az indokolást, kétféleképpen járhatok el:
 - I) Ha szerintem jogszabálysértés történt, a Magyar Nemzeti Bank ügyfélszolgálatához fordulok.
 - II) Ha szerződéses jogvitám van a szolgáltatóval, akkor a Pénzügyi Békéltető Testülethez vagy a Bírósághoz fordulok.

2. feladat

Nézd meg a következő kisfilmet, majd a látottak alapján dönts el, hogy az állítások igazak vagy hamisak! A hamis választást indokold is! (Vagyis a mert szó utáni részre csak akkor kell írnod, ha hamis az állítás.)

<https://www.youtube.com/watch?v=59pQbXdFPA4>

- 1) Ha egy pénzügyi szolgáltatóval (pl. bankkal, biztosítóval) vitánk támad, célszerű egyből a Pénzügyi Békéltető Testülethez fordulni.
Az állítás, mert
- 2) A Pénzügyi Békéltető Testület eljárása ingyenes.
Az állítás, mert
- 3) A megbeszélésre képviselőt is vihetünk magunkkal.
Az állítás, mert
- 4) Az eljárásnak 60 napon belül le kell zárulnia.
Az állítás, mert
- 5) A szükséges nyomtatványok kitöltéséhez segítséget kérhetünk az MNB Ügyfélszolgálatán.
Az állítás, mert
- 6) A Pénzügyi Békéltető Testület ajánlása minden esetben kötelező a szolgáltatóra nézve.
Az állítás, mert

Környezettudatos fogyasztás

Környezettudatosság

Bármit vásárolunk, annak előállításához anyagot és energiát használtak fel, és előbb-utóbb minden hulladékká válik. Ma már tudjuk, hogy Földünk erőforrásai kimerülőfélben vannak, a természetes környezet rohamosan zsugorodik. Ezért egyre többen törekednek arra, hogy ne csak pénztárcájukat, hanem környezetüket is kíméljék egy-egy termék, szolgáltatás megvásárlásakor. A kettő ráadásul nem is mond feltétlenül ellent egymásnak: ha valóban csak azt vásároljuk meg, amire szükségünk van, figyelünk a megvásárolt termékek élettartamára, a termékcímkékre, nem vásárolunk „túlcsomagolt” terméket, akkor mi is és környezetünk is jobban jár – ez a zöld pénzügyi gondolkodásmód alapja.

Fogyasztói társadalom

Bizonyára találkozta már azzal a gondolattal, hogy napjainkban fogyasztói társadalomban élünk. Ez a fogalom hozzávetőlegesen azt jelenti, hogy boldogságunkat az egyre nagyobb számú termék és szolgáltatás megvásárlásától reméljük. Ezek megvásárlásával egyre több szükségletünket tudjuk kielégíteni, egyre jobban élünk. Ugyanakkor a termelők folyamatosan új igényeket teremtenek, különböző eszközökkel (pl. reklám, termékbemutatók) próbálnak bennünket egyre újabb és újabb vásárlásokra ösztönözni. Így ahelyett, hogy egyre elégedettebbek lennénk, egyre több minden után vágyakozunk, egyre elégedetlenebbek vagyunk saját helyzetünkkel, és a társadalmakban súlyosbodó probléma az ebből eredő boldogtalanság, a depresszió.

Ma már pontosan látszik, hogy a növekvő fogyasztás nem fenntartható: a természeti erőforrások tönkretételéhez vezet, mely előbb-utóbb a teljes ökoszisztéma és vele az emberiség pusztulását is okozhatja.

1. feladat

Gondold végig, milyen előnyei és hátrányai vannak annak, hogy fogyasztói társadalomban élünk! Írj 5-5 érvet mellette és ellene!

Mellette (előnyök):	Ellene (hátrányok):

2. feladat

Gondosék ötszemélyes háztartásában egy kisméretű sarokkád van a fürdőszobában, amit minden este, minden családtag félig megtölt a fürdésnél. A kád űrtartalma 200 liter. Gondos apuka az interneten megkereste, hogy a zuhanyfejek percenként átfolyó víz mennyisége, típustól függően, általában 5 és 20 liter között van. Azt nem tudja megmondani, hogy az övék milyen típus, de azt tudja, hogy ha zuhanyrózsán keresztül tölti meg a kádat, annyi ideig amíg zuhanyozni szokott (8 perc), az egynegyedig telik meg. Gondos apuka a segítségeteket kéri, hogy számításokkal támasszátok alá a zuhanyzás előnyeit a fürdéshez szemben.

- 1) Számold ki, hány liter víz folyik át percenként Gondosék zuhanyrózsáján!

..... liter/perc.

Számítás:

- 2) Mennyi vizet tudnának Gondosék naponta megspórolni, ha minden este mind az öten fürdés helyett zuhanyoznának? liter.

Számítás:

- 3) Gondosék lakhelyén a víz- és csatornadíj 620 Ft/m^3 . Mekkora összeget tudnának megtakarítani évente, ha a napi fürdés helyett mindig zuhanyoznának? forint.

Számítás:

3. feladat

Gondosék azt tapasztalták környezetükben, hogy még mindig nagy mennyiségű hasznosítható anyag kerül a kukákba. Egyetértettek veled abban, hogy amennyiben a szemetet szelektíven gyűjtenék, a körülöttünk keletkező hulladékhegyeket csökkenteni lehetne. Kiszámolták, hogy ha külön gyűjtik a papírt, az üveget vagy műanyagot, egyharmadával csökken a kommunális szemet mennyisége, így lecserélhetik a kukájukat egy kisebbre. Náluk hetente ürítették a 120 literes kukát. A táblázat alapján számítsd ki, hogy ha szelektíven gyűjtenék a szemetet, és ezért egyharmadával kisebb kukát használnának, évente hány forinttal tudnák csökkenteni a szemétszállítási díjukat!

A kuka mérete (liter)	60	80	110	120
Ürítési díj (Ft/alkalom)	376	502	710	752

Gondosék évente forinttal csökkenthetnék a szemétszállítási díjukat.

Számítás:

MINDENNAPI ÜGYINTÉZÉS A PÉNZÜGYEKBE ÉS A MUNKA VILÁGÁBAN

Miről lesz szó a fejezetben?

Mindennapi életünkben meghatározóvá vált az internet használata. Tájékozódunk, időpontot foglalunk, ügyeket intézünk az elektronikus felületeken. Az okostelefonok, tabletek és okosórák elterjedésével párhuzamosan megjelenő applikációk lehetővé teszik, hogy a munkavállalást vagy a pénzügyeinket már nem csak egy intézményben személyesen megjelenve, hanem otthonról vagy bárhol el tudjuk intézni. Ebben a fejezetben az alábbi kérdéseket járjuk körül:

- Hol érdemes a pénzünket tartani?
- Hogyan kell bankszámlát és bankkártyát választani?
- Hogyan fizethetünk a hétköznapokban?
- Hogyan ismerhető fel, hogy hamis vagy valódi egy bankjegy?
- Mire figyeljünk, hogy elkerüljük a digitális kockázatokat a pénzügyekben is?
- Hogyan találunk jó munkahelyet?
- Hogyan vállalhatunk diákmunkát?

Hogyan érdemes bankot és bankszámlát választani?

Pénzügyeink intézése

A háztartások pénzkezelésében egyre nagyobb szerepe van a készpénz helyett és mellett a bankszámláknak és bankkártyáknak, valamint az okostelefonok közvetítésével igénybe vehető rugalmas fizetési megoldásoknak. A pénzintézetek számos bankszámlacsomagot kínálnak ügyfeleiknek, melyeket – például az MNB honlapján elérhető bankszámla választó program segítségével – ma már könnyedén össze lehet hasonlítani. Az elektronikus banki szolgáltatások lehetővé teszik, hogy a hét bármely napján, a nap 24 órájában intézzük pénzügyeinket.

1. feladat

Nézd meg az alábbi kisfilmet, majd kösd össze az összetartozó mondatrészeket a következő oldalon!

https://www.youtube.com/watch?v=C4Y_9qDcOHA

Mondatrész 1

A bankszámlakivonat

A bank

A bankszámlához

A bankszámlára

A bankkártya

Mondatrész 2

bankkártya is kapcsolódhat, amely fizetéskor helyettesítheti a készpénzt.

a számlatulajdonosoknak küldött banki értesítés a számlán történt pénzmozgásokról.

segítségével fizethetünk vagy készpénzt is vehetünk fel a bankautomatákból.

a pénzünket bankszámlá(ko)n tartja nyilván.

érkezik a munkabér, és innen lehet a kiadásokat fizetni banki átutalással.

2. feladat

Döntsd el a következő állításokról, hogy igazak vagy hamisak! Ha nem tudod a választ, keress információt az interneten! A hamis állításokat indokold is! (A „mert” után tehát csak akkor kell indoklást írnod, ha hamis az állítás.)

1) 18 éves kor alatt nem lehet a diákoknak bankszámlájuk.

Igaz/hamis, mert

2) Napjainkban már a mobiltelefonunkkal is kezelhetjük a bankszámlánkat.

Igaz/hamis, mert

3) Egy embernek csak egy bankszámlája lehet.

Igaz/hamis, mert

4) Az Országos Betétbiztosítási Alap (OBA) bankcsőd esetén garanciát vállal a bankszámlánkon elhelyezett összegekre és azok kamatára, bankonként összesen 100 000 euróig.

Igaz/hamis, mert

5) A számlák vagy bankok közötti választást ma már az internetes összehasonlító programok is megkönnyítik.

Igaz/hamis, mert

3. feladat

Szüleid eldöntik, hogy bankszámlát nyitnak neked, mert jövőre a technikumban az ösztöndíjadat csak bankszámlára tudják utalni. Segíts nekik a választásban! Böngéssz a neten az MNB honlapján található számla-összehasonlító programot:

<https://bankszamlavalaszto.mnb.hu/kalkulator>

Válaszd ki a felkínált profilok közül a 14-18 éves korosztályt, töltsd ki a kérdőívet a saját jellemzőid és szokásaid alapján, majd a lenti táblázat kitöltésével hasonlíts össze két számlacsomagot! Te melyiket választanád magadnak a két számlacsomag közül és miért?

	1. számlacsomag	2. számlacsomag
Pénzintézet neve		
Számlacsomag neve		
Havi költségek		
Éves költségek		
Online számlanyitás lehetősége		
Betéti kártya neve		
Digitalizálható betéti kártya		
Betéti kártya kibocsátási díja		
Betéti kártya éves díja		
Betéti kártya érvényességének időtartama		

A(z) számlacsomagot választanám, mert

.....

.....

.....

4. feladat

A 15 éves, kilencedikes bátyád szerint egy bankkártya nagyon sok költséggel járhat. Azon gondolkodott, hogy nem is igazán szeretne bankkártyát, mert a havi 20 000 forint zsebpénze és a 8 000 forintos ösztöndíja egy részét biztos elviszik a költségek. Bevallása szerint havonta átlagban ötször szokta használni a számláját. Háromszor készpénzt vesz fel kártyájával az ATM-ből, és kétszer utal (bankon belül) kisebb összeget. Bankszámlacsomagjának díjai a következők:

A kártya éves díja	0 Ft	Készpénzfelvétel a bank automatájából	190 Ft*
A bankszámlavezetés díja	0 Ft/hó	Bankon belüli utalás	150 Ft
Mobilalkalmazás használata	0 Ft/alkalom		

*A pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény 36/A. §-a alapján az ügyfél akkor jogosult díjmentes készpénzfelvételre, ha:

- elmúlt 16 éves,
- Magyarországon lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkezik, és
- számlavezető bankjánál nyilatkozik arról, hogy szeretné igénybe venni a havi első két, összesen legfeljebb 150 000 forintig terjedő díjmentes készpénzfelvételt.

1. Segíts kiszámolni a bátyádnak, hogy mennyibe kerülne évente a bankkártya és a bankszámla használata!

a) 9 525 Ft

b) 13 255 Ft

c) 10 440 Ft

Számítás:

2. Mennyit tudna spórolni a bátyád, ha készpénzfelvétel helyett kártyával fizetne?

a) 6 840 Ft

b) 1 800 Ft

c) 3 600 Ft

Számítás:

Hogyan fizessek?

A készpénztől a korszerű fizetési módokig

A háztartások tagjai élelmiszert, ruhát, cipőt vesznek, kifizetik rezsiszámláikat, elviszik az autójukat a szerelőhöz és még számtalan egyéb kiadásuk lehet. Ilyenkor eldönthetik azt, hogy készpénzzel vagy bankszámláról, bankkártyával vagy más digitális megoldással fizetnek. A rezsiszámlák fizetésekor egyre többen a bankszámláról átutalás vagy a beszedési megbízás mellett döntenek, mert egyszerűbb és időkímélőbb lehet, mint a készpénzhasználat. A digitális fizetések esetében is ma már a legtöbb esetben lehetőség van eldönteni, hogy bankkártyát, mobilfizetést, QR kódos fizetést vagy akár fizetési kérelmet választjuk, vagy a napjainkban elterjedő „neobank” szolgáltatók által kínált számlákat és kártyákat is használhatunk, mint amilyen a legismertebbek közül a Revolut, Wise vagy a PayPal.

1. feladat

Nézd meg a következő kisfilmet, majd dönts el a következő állításokról, hogy igazak vagy hamisak! A hamis állításokat indokold is!

<https://www.youtube.com/watch?v=CXkXJMUiUKo>

- 1) Egy bankkártyát csak bankfiókban lehet átalakítani virtuális kártyává.
Igaz/hamis, mert
- 2) A bankkártyák közül leggyakrabban hitelkártyát használunk, amellyel a bankszámlánkon levő pénzzel gazdálkodunk.
Igaz/hamis, mert
- 3) A letölthető ingyenes mobilapplikációk lehetővé teszik a fizetésen túl a kiadások követését is.
Igaz/hamis, mert
- 4) A prepaid kártyákhoz nem kell bankszámlát nyitni, és csak annyi pénzt lehet költeni róluk, amennyit előzőleg feltöltöttünk.
Igaz/hamis, mert
- 5) QR kód beolvasással csak akkor lehet fizetni, ha a bankszámlánkhöz virtuális bankkártya is tartozik.
Igaz/hamis, mert

2. feladat

Az előző feladat kisfilmje alapján válaszd ki a helyes állításokat! (Több helyes válasz is lehetséges. A feladat a következő oldalon folytatódik!)

- 1) Az alábbiak közül melyik működik nem prepaid (feltöltő) kártya elven?
 - a) Fesztiválkártya
 - b) Betéti kártya
 - c) Mobilfizetés
 - d) Strandkarkötő

2) Melyik korszerű fizetési módhoz nem feltétlenül szükséges okostelefon?

- a) QR kódos fizetés
b) Azonnali átutalás
c) Mobilfizetés
d) Bankkártyás fizetés

3) Melyik a bankkártyához kapcsolódó jellemző költség az alábbiak közül?

- a) A készpénzfelvétel díja.
b) Az elvesztett vagy megrongálódott kártya pótlási díja.
c) A számlavezetési díj.
d) Az éves díj.

3. feladat

A táblázatban három bankkártyatípus jellemzői láthatók, amelyeket a 14–18 éves korosztálynak ajánlanak. A táblázat alapján egészítsd ki a mondatokat!

		„A” kártya	„B” kártya	„C” kártya
Bankkártya egyszeri kibocsátási díja		nincs	nincs	nincs
Bankkártya éves díja		1. évben 0 Ft/év; utána 754 Ft/év	1. évben 0 Ft/év; utána 600 Ft/év	8 500 Ft/év
Napi vásárlási limit maximumális	száma	az ügyfél határozza meg	az ügyfél határozza meg	az ügyfél határozza meg
	összege	a számlán lévő egyenleg	a számlán lévő egyenleg	a számlán lévő egyenleg
Napi készpénzfelvételi limit összege		ATM-ből naponta max. 300 000 Ft	ATM-ből naponta max. 300 000 Ft	500 000 Ft
A kártyához nyújtott kiegészítő biztosítás részletei		Az éves kártyadíj megfizetésével automatikusan nyújtott baleset-biztosítási és segítségnyújtási szolgáltatások állnak rendelkezésedre.	165 Ft/hó díjért biztosítási és segítségnyújtási szolgáltatások állnak rendelkezésedre.	A kártyához magas színvonalú, külföldre szóló baleset-, betegség-, poggyász-, és utazási biztosítás kapcsolódik, amelynek költségét az éves kártyadíj tartalmazza.

1) Egyik kártyatípusnak sincs díja.

2) A(z) kártyához külföldi utasbiztosítás tartozik.

3) A(z) kártyának a legalacsonyabb az éves díja.

4) Mindhárom kártya esetében a-t a kártyabirtokos határozza meg.

5) A(z) kártyához kiegészítő biztosítást lehet díj ellenében igényelni.

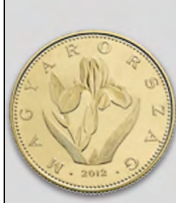

Mit tehetünk pénzügeink biztonsága érdekében?

Bankjegyszeret, digitális biztonság

Fizetésre készpénzt vagy más fizetési eszközt használhatunk, de minden esetben ügyelnünk kell a tranzakciók biztonságára. Hazánkban az MNB-nek, mint központi banknak van kizárólagos joga a bankjegy- és érmekibocsátáshoz, azonban mind a gyártás, mind a szállítás csakis fokozott biztonsági intézkedések mellett valósulhat meg. Készpénzhasználóként jó, ha tisztában vagyunk azokkal a biztonsági elemekkel, amelyek a bankjegyek valódiságát igazolják. Amennyiben a digitális fizetési módokat választjuk, oda kell figyelni a naprakész vírusirtó program használata és az eszközünkre telepített programok frissítése mellett jelszavaink, PIN és CVC/CVV kódjaink biztonságára is. Figyelni kell, nehogy az adataink vissza tudjanak élni adatainkkal.

1. feladat

Karikázd be, hogy melyik pénzerménk hátoldalát látod a képen!

1)	a) 5 forintos b) 10 forintos c) 20 forintos d) 50 forintos e) 100 forintos	2)	a) 5 forintos b) 10 forintos c) 20 forintos d) 50 forintos e) 100 forintos	3)	a) 5 forintos b) 10 forintos c) 20 forintos d) 50 forintos e) 100 forintos
					

2. feladat

Nézd meg a következő kisfilmet, majd oldd meg a feladatot! Döntsd el a következő állításokról, hogy igazak vagy hamisak-e!

<https://www.youtube.com/watch?v=wJiGDOz0m0k>

Állítás	IGAZ	HAMIS
A bankjegyeken található biztonsági elemek csak UV lámpa segítségével ellenőrizhetők.		
Az 500 forintos bankjegy hátoldalán a sárospataki vár látható.		
Ha az 500 forintost billegtetjük, a bankjegy közepén látható vágatató ló motívum a színét váltja. Lila színűről zöldre változik.		
Az 500 forintos bankjegy bal oldalán található hologramfólián Rákóczi portréja látható.		
UV lámpa alatt a vízjel mezőben egy vágatató kuruc vitéz képe látszik az 500 forintoson.		

3. feladat

Laci osztálytársaival régi magyar szólásokat, közmondásokat gyűjtött. Sajnos a mondatok összekeveredtek. Segíts nekik szétválogatni, és az eredeti mondás szerint rendezni a mondatokat! Kösd össze az összetartozó mondatrészeket, majd válaszolj a jelentésükkel kapcsolatos kérdésekre!

Mondatrész 1	Mondatrész 2
Jobb ma egy fillér,	annak nem a pénze lesz több, hanem a foga kevesebb.
Néha többet használ a jó barát	a pénz számolva jó.
Aki folyton a fogához veri a garast,	mint holnap egy forint.
A pénz könnyebben megy,	az erszény pénznél.
A könyv olvasva,	mint ahogy jön.

- 1) Melyik mondás jelentése az, hogy bár takarékoskodni fontos, de aki olyan dolgokon is spórol, amin nem kellene, az végül rosszabbul jár?
- 2) Melyik mondás jelentése az, hogy a zsebünkben lévő kis összegre biztosabban lehet számítani (ezért meg is kell becsülni), mint egy még meg nem kapott nagyobb pénzösszegre?

4. feladat

Nézd meg a következő kisfilmet, majd válaszd ki a helyes megoldásokat!

<https://www.youtube.com/watch?v=XbrBYuRn6oQ>

- 1) Melyik lehet az adathalász e-mail?
 - a) Az adóhivatal nevében érkezett magyartalan e-mail, amiben tartozásunk kiegyenlítéséhez kérik, hogy a bankkártyánk adatait adjuk meg egy linken.
 - b) Bankunk aláírásával érkezett e-mail, ahol kérik, hogy változtassuk meg régi netbanki jelszavunkat.
 - c) A bankunk mobilapplikációjában használat közben már másodszorra kérik, hogy adjuk meg jelszavunkat.

2) Mire kell figyelni az online banki ügyintézés során?

- a) Banki ügyleteinket ne intézzük idegen számítógépen.
- b) Tartsuk rendszeresen karban a számítástechnikai eszközeinket, amelyen a pénzügyeinket intézzük.
- c) Ellenőrizzük folyamatosan a számlánk mozgását.
- d) A felsoroltak közül mindegyikre.

3) Melyik a legbiztonságosabb jelszó az alábbiak közül?

- a) Luca11
- b) 123456
- c) 23DF92?hJc

Hogyan találunk jó munkahelyet?

Ügyintézés a munka világában

A gazdaság működésének velejárója a munkaerőpiac folyamatos változása. A munkavállalók ezért időnként kilépnek a munkaerőpiacra, és állást keresnek. Az álláslehetőségek felkutatása, valamint a céljainknak és lehetőségeinknek leginkább megfelelő állásajánlat kiválasztása után benyújthatjuk a pályázatunkat, amely egy önéletrajzból, motivációs levélből, vagyis az eddigi tevékenységünket és az állásra való jelentkezéssel kapcsolatos céljainkat bemutató dokumentumokból áll. Amennyiben felkeltettük a munkaadó érdeklődését, behívnak állásinterjúra, és egy sikeres megmérettetés után reménykedhetünk, hogy pozitív visszajelzést kapunk, és megköthetjük új munkáltatónkkal a munkaszerződést.

1. feladat

Nézd meg a kisfilmet, majd dönts el az állításokról, hogy igazak vagy hamisak! Javítsd ki a hamis állításokat! (A feladat a következő oldalon folytatódik!)

<https://www.youtube.com/watch?v=ZlPlxkQdWa0>

Állítás	IGAZ	HAMIS
A megfelelő szakma kiválasztásához elsősorban jó önismeret szükséges.		
Álláskeresésre újsághirdetéseket használjunk. Az internetes hirdetések megtévesztőbbek lehetnek, mint a nyomtatottak.		

Állítás	IGAZ	HAMIS
Az önéletrajz a jelentkező iskolai végzettségeit, képességeit és eddigi munkahelyeit tartalmazza.		
A benyújtott pályázatok alapján minden jelentkezőt állásinterjúra hívnak be.		
A bruttó bér a nettó bért, valamint annak adó- és járulékterheit is tartalmazza.		

A hamis állítások helyesen:

.....

.....

2. feladat

Tedd sorrendbe a következő oldalon található táblázatban a KSH alábbi, 2022-es adataiból készült grafikon alapján a foglalkozásokat aszerint, hogy mekkora volt annak az ágazatnak a bruttó átlagbére Magyarországon, ahová tartoznak! A legnagyobb bruttó átlagbértől haladj az alacsonyabbak felé!

A teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete nemzetgazdasági áganként 2022-ben

Forrás: KSH, 2023, https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0150.html (2023. 02. 24.)

	Foglalkozás (zárójelben az ágazat)	Sorrend
a)	Bolti eladó (Kereskedelem, gépjárműjavítás)	
b)	Kórházi asszisztens (Egészségügyi, szociális ellátás)	
c)	Rendőr (Közigazgatás, védelem)	
d)	Felhasználó (Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás)	
e)	Általános iskolai tanár (Oktatás)	
f)	Pénzügyi elemző, befektető (Pénzügyi, biztosítási tevékenység)	
g)	Kőműves (Építőipar)	
h)	Színész (Művészet, szórakoztatás, szabadidő)	
i)	Teherautó-sofőr (Szállítás, raktározás)	
j)	Programozó (Információ, kommunikáció)	

3. feladat

Válaszd ki a helyes megoldásokat! A helyes válaszok megtalálásában segíthet az 1. feladathoz tartozó kisfilm a 49. oldalon.

- Melyek azok a pontok, amelyeket mindenképp tartalmaz egy jó önéletrajz? (Több is megjelölhető!)

a) teljes név	e) családi állapot
b) elérhetőségek	f) tanulmányok
c) érdeklődési kör	g) egyéb készségek, képességek, pl. számítógépes szoftverek ismerete
d) előző munkahelyek	h) nyelvtudás
- Milyen sorrendben érdemes szerepeltetni a munkatapasztalatokat az önéletrajzban?

a) Fontossági sorrendben.	c) Időrendben visszafelé: a legújabbtól a régebbi felé haladva.
b) Időrendben: a régebbitől a legújabbig.	d) ABC rendben.
- Mire szolgál a motivációs levél?
 - Csak formáság, annyit kell benne megírni, hogy csatoltuk az önéletrajzunkat.
 - Arra, hogy kicsit bővebben is leírassuk, amit az önéletrajzban csak vázlatosan tudunk.
 - Arra, hogy az önéletrajzot kiegészítve kiemelhessük azokat a készségeinket és képességeinket, amelyek miatt mi vagyunk a legalkalmasabbak az adott munkakör betöltésére.

4. feladat

Töltsd ki az alábbi adatokkal a megadott munkaszerződés-mintát!

- **Munkáltató adatai:** ABC Magyarország Zrt., székhelye: 1161 Budapest, Nádor utca 152., Kovács Ferenc ügyvezető igazgató, a munkáltatói jogok gyakorlója
- **Munkavállaló adatai:** Molnár Gyula, született: Dunakeszi, 1967. 10. 02., anyja neve: Bognár Ilona, lakhely: 1025 Budapest, Május utca 1., szig. sz.: 111222AB, adóazonosító jel: 6665566655, TAJ szám: 011 012 013
- **A szerződés határozatlan időre** jön létre, **3 hónapos próbaidő** mellett **raktárvezető munkakörben teljes munkaidőben**
- **A kezdés dátuma:** kitöltés napja
- **A bruttó személyi alapbér havi 350 000 forint**

MUNKASZERZŐDÉS

amely létrejött egyrészről
(székhelye:
képviselében: ügyvezető) mint munkáltató
– a továbbiakban: Munkáltató –, másrészről
(született:, anyja neve:
....., lakhely:
szig. sz.:, adóazonosító jel:
TAJ:) munkavállaló – a továbbiakban: Munkavállaló – között
a mai napon alábbi feltételekkel:

1. A Munkáltató és a Munkavállaló megállapodnak abban, hogy a Munkáltató a Munkavállalót jelen szerződés aláírásától kezdődően, határozatlan időtartamú munkaviszony keretében, „.....” munkakörben foglalkoztatja a jelen munkaszerződésben foglaltak szerint. Munkavállaló munkaköri leírását a jelen munkaszerződés 1. sz. melléklete tartalmazza. Munkáltató tájékoztatja a Munkavállalót, hogy a Munkavállalóval szemben a munkáltatói jogok gyakorlására (név) jogosult.
2. A jelen szerződésben meghatározott munkaviszony határozatlan időtartamra jön létre. A munkába lépés időpontja: A felek próbaidőt kötnek ki, melynek időtartama 3 hónap, azaz napjától napjáig tart. A próbaidő alatt a jelen szerződéssel szabályozott munkaviszonyt mind a Munkáltató, mind a Munkavállaló azonnali hatállyal írásban megszüntetheti.
3. A Munkáltató és Munkavállaló megállapodnak abban, hogy a munkavállaló havi bruttó személyi alapbére Ft, azaz forint. A munkabér kifizetése a kötelező levonásokkal csökkentett összegben, legkésőbb minden, a munkavégzést követő hó 10. napjáig megtörténik.
4. A munkaidő órás munkahét, napi nyolc óra munkaidő. Felek kijelentik, hogy a Munkáltató a Munkavállalóra irányadó munkarendet és munkába lépés napjától alkalmazandó munkaidő-beosztást a Munkavállalóval ismertette.

Hogyan vállalhatok diákmunkát?

A diákmunka sajátosságai

A diákok is vállalhatnak munkát. A tanulók 16 éves kortól dolgozhatnak, illetve tanítási szünetben már 15 éves kortól is, de aki nem nagykorú, minden esetben csak szülői beleegyezéssel. A 18 év alatti diákok fiatal munkavállalónak számítanak, akik éjszaka nem dolgozhatnak, nem túlórázhatnak, valamint egy adott napon legfeljebb 8 órát lehet foglalkoztatni őket. Ha a munkavégzésük időtartama meghaladja a napi 4,5 órát, úgy legalább 30 perc, amennyiben meghaladja a 6 órát, úgy további 15 perc szünet biztosítása kötelező.

A diákmunka biztonságos módja lehet mind a vállalkozás, mind az iskolaszövetkezet közvetítésével történő elhelyezkedés. Mindig érdemes előzetesen tájékozódni az iskolaszövetkezet háttéréről, működéséről és megbízhatóságáról.

1. feladat

A barátod diákmunkát szeretne vállalni. A netről néhány véleményt gyűjtött össze, de nem tudja, melyik igaz és melyik hamis. Segíts neki! Gyűjtsd a megfelelő csoportba az állításokat!

16 éves kortól már nincs szükségem szülői beleegyezésre, így vállalhatok napi 12 óra munkát is.

Az iskolai büfében már 14 éves kortól vállalhatsz munkát.

Anyáék engedélyével augusztusban már vállalhatok diákmunkát, mert július elején betöltöttem a 15. évemet.

Ha öt órát dolgozol naponta, legalább 30 perc ebéd-szünetet kapsz.

Akár éjszakai árufeltöltést is lehet vállalni 16 éves kortól.

Aki tanköteles, minden esetben csak szülői beleegyezéssel vállalhat munkát.

Az állítás igaz	Az állítás hamis

2. feladat

A 15 éves Évinek a következő céljai vannak a nyári hónapok során:

görcsolyát venni	55 200 Ft
elmenni legalább háromszor moziba a barátnőjével	1 mozijegy 2 110 Ft-ba kerül, mellé pedig a nachos és kóla menüben 2 500 Ft
zsebpénzt gyűjteni a nyári táborba	16 000 Ft

Szüleitől minden hónapban 5 500 Ft zsebpénzt kap. Igaz, hogy a tanév során az ösztöndíjából megtakarított 49 000 Ft-ot, de ehhez nem szeretne hozzájárulni.

Szerencsére a helyi iskolaszövetkezet ajánl állásokat, átlagosan bruttó 1 600 Ft-os órabérért. Mivel 25 év alattiként, iskolaszövetkezeten keresztül vállal munkát, a bruttó bérét nem terheli sem SZJA, sem járulék levonás.

- 1) Hány órát kell dolgoznia a nyáron az iskolaszövetkezet közvetítésével ahhoz, hogy mindent megteheszen a fentiek közül? A szüleitől kapott zsebpénzt ne vedd figyelembe! (Kerekíts mindig felfelé, egész számra!)
- a) Görkorsolya: óra.
- b) Mozi: óra.
- c) Zsebpénz a nyári táborba: óra.
- d) Összesen: óra.

Számítás:

- 2) Ha figyelembe veszed a szüleitől kapott zsebpénzt is, mennyit kell dolgoznia, hogy mindenre legyen megfelelő pénze?
- a) Szüleitől kapott összes zsebpénz: Ft.
- b) Ennyi pénzre van még szüksége: Ft.
- c) Ehhez még ennyit kell dolgoznia: óra.

Számítás:

AZ ÁLLAM GAZDASÁGI SZEREPE, KAPCSOLATUNK AZ ÁLLAMMAL

Miről lesz szó a fejezetben?

Nap mint nap találkozunk az állam fogalmával. Hallunk költségvetési deficitről, fizetendő adókról, látjuk az okmányirodákat-kormányablakokat, találkozunk állampapírt reklámozó hirdetésekkel, elmegyünk a polgármesteri hivatal vagy városháza, község-háza mellé. De gondolkodtál-e már azon, mit jelentenek ezek a fogalmak, esetleg milyen kapcsolatod lehet neked az állammal? Ezt a témát járjuk körül a következőkben.

A fejezetben olyan praktikus ismeretekkel találkozhatunk, mint:

- Melyek az állam legfontosabb feladatai?
- Miből és hogyan gazdálkodik az állam?
- Hogyan kerülünk hétköznapi emberként kapcsolatba az állammal?
- Mi az adó?
- Miért és hogyan fizetünk adót, járulékot, illetéket?
- Mi az önkormányzatok feladata?
- Hol, hogyan történik a mindenkit érintő hivatalos ügyintézés?

Az állam

Az állam a legfőbb hatalommal rendelkező intézményrendszer, amely egy ország lakosságának életét irányítja.

Az állam feladatai

1. feladat

Nézd meg az alábbi kisfilmet, majd válaszolj a kérdésekre a következő oldalon!

The infographic illustrates the state's economic role through various icons and text boxes. At the top, there's a clapperboard with 'AR' and a map of Hungary. Below, icons represent different sectors: a tractor for agriculture, a teacher and student for education, a car for transportation, a person for social services, and a map for regional support. Five text boxes describe state activities:

- Állami beruházások** (pl. útépités, épületek felújítása)
- Állami kifizetések a munkaerőpiacon** (pl. köztisztviselők és közalkalmazottak bére)
- Vásárlások az árupiacon** (pl. számítógép-beszerzés, személygépkocsi-vásárlás, irodabútor-vásárlás)
- Társadalmi jövedelem, amellyel a háztartásokat segítik** (pl. nyugdíj, táppénz, családi pótlék, segély)
- Támogatások** (pl. elmaradott térségek fejlesztése, kis- és középvállalkozások segítése)

<https://www.youtube.com/watch?v=OBxSIimgvKsw>

- 1) Milyen „hagyományos” feladatokat lát el az állam?
- 2) Sorolj fel néhányat az állam jóléti feladatai közül!
- 3) Milyen gazdasági programokat támogat az állam?
- 4) Melyek az állam tipikus kiadásai?
- 5) Milyen időtartamra készül az állami költségvetés?

2. feladat

Az állam sokféle feladatot lát el. Ezek között vannak, amelyek ugyanazt a célt szolgálják. Rendezd a felsorolt tevékenységeket csoportokba – írd a következő oldalon lévő táblázatba a megfelelő betűt ahhoz a feladatcsoporthoz, amelybe szerinted tartozik!

a)	Iskolákat, könyvtárakat, színházakat működtet.
b)	Működteti a kórházakat.
c)	Gazdasági programokkal segíti a lemaradó térségeket és fejlesztésre, munkahelyteremtésre ösztönzi a vállalkozásokat.
d)	Családi pótlékot ad a gyermeket nevelőknek, támogatást ad a rászorulóknak a gyógyszerek beszerzéséhez.
e)	Bünteti azokat a vállalkozásokat, amelyek veszélyeztetik az emberek egészségét, vagy szennyezik a környezetet.
f)	Speciális programokkal támogatja a legszegényebb helyzetben lévőket.
g)	Támogatja a kutatást és fejlesztést, segíti az újítások elterjedését.
h)	Működteti az adórendszert.
i)	Bünteti a tisztességtelen piaci magatartást.
j)	Szabályozza a piaci erőviszonyokat.
k)	Vasútvonalakat, autópályákat, játszótereket építet.
l)	Iskolakezdési támogatást ad a rászorulóknak.
m)	A tankönyveket és az ebédet sok tanuló számára ingyenesen biztosítja.
n)	Támogatja a kis- és középvállalkozásokat.

A köz javát szolgáló feladatokat lát el	A gazdasági életre gyakorol hatást	A piaci versenyt szabályozza	Az esélyegyenlőséget támogatja

3. feladat

Egészítsd ki az alábbi mondatokat! Segítséget az 55. oldalon, az 1. feladatban lévő kisfilmben találsz.

- 1) Az állam fő feladata, hogy a változó világban
- 2) Az állam közfeladatait a
(például minisztériumok, rendőrség, tűzoltóság stb.) keresztül látja el.
- 3) Az önkormányzatok a problémákat igyekeznek megoldani.
- 4) Feladatai ellátásához az állam a
szerzi be az erőforrásokat (például a munkaerőt, az útépitéshez az alapanyagot, gépeket, a kórházi ellátáshoz szükséges ágyakat).
- 5) A központi költségvetés évre vonatkozóan veszi számba a bevételeket és a kiadásokat.
- 6) A gyakorlatban az államoknak jellemzően többlete van a költségvetésében, vagyis a kiadások meghaladják a

4. feladat

Gondold végig a tegnapi napodat: hányszor, hogyan kerültél valamilyen módon kapcsolatba az állammal? Versenyezzetek párban, ki talál több esetet!

.....

.....

.....

Miből gazdálkodik az állam?

Az államháztartás és a központi költségvetés

Az **államháztartás** az állam gazdálkodó tevékenysége, amely során a bevételeit beszedi és összegyűjti az állami költségvetésbe, majd felhasználja az állami (közösségi) feladatok ellátására, azaz finanszírozza a kiadásait. A közösségi feladatok jelentkezhetnek: központilag (országosan), régiókban és a helyi településeken.

A **központi költségvetés** az állam működésének pénzügyi alapja és terve. Az állam várható bevételeit és kiadásait tartalmazza, általában egy évre vonatkozóan.

1. feladat

Az állam a háztartásokhoz hasonlóan gazdálkodik, bevételeiből fedezi a kiadásait. Sőt, kapcsolatban is állnak egymással, és sokszor ami a háztartásoknak kiadás, az az államnak bevétel, és fordítva. Az alábbiakban felsoroltunk néhány tételt, írd a betűket a megfelelő helyre! Van, amit több helyre is írhatasz!

(Természetesen bármit vásárolunk, a forgalmi adó miatt az államnak adóbevétele keletkezik – ettől a feladat megoldása során most tekintsünk el!)

a)	Új tűzoltóautó vásárlása	h)	Középiskolai tanárok munkabére
b)	Személyi jövedelemadó	i)	Álláskeresési járadék („munkanélküli segély”)
c)	Diákberlet vásárlása	j)	Gépjárműadó
d)	Villanyszámla kifizetése	k)	A vásárolt cipő árában fizetett áfa
e)	Vállalattól kapott munkabér	l)	Szolgálati személygépkocsi vásárlása a miniszterek részére
f)	Alagút építése	m)	Útépítés költsége
g)	Új egyenruha a rendőrségnek	n)	Élelmiszer vásárlása

A központi költségvetés bevétele	A központi költségvetés kiadása	A háztartások bevétele	A háztartások kiadása

2. feladat

Az alábbi kisfilm megtekintése után válaszolj a kérdésekre a következő oldalon!

<https://www.youtube.com/watch?v=uSIMVshb8vI>

- 1) Mi a közpénz?
- 2) Gondold végig, milyen adókat fizetünk az államnak egy gépkocsi fenntartása, használata során!
- 3) Milyen adót fizetünk megszerzett munkabérünk után?
- 4) Ha beteg vagy, nem kell a háziorvosnál és a szakorvosi rendelőben fizetned. Miből finanszírozza az állam az ingyenes egészségügyi ellátást?
- 5) Milyen bevétele származik az államnak, ha útlevelet állít ki számodra?
- 6) Kell-e vámot fizetni, ha az alábbi országokból érkezik áru hazánkba?

Ország	Igen	Nem
Szlovákia		
Németország		
Svájc		
Horvátország		
Dánia		

- 7) Hogyan lehetsz te is hitelezője az államnak?

Az állam bevételei: adók, járulékok, illetékek

Az adó

Az állam bevételei között legnagyobb arányt a különféle **adók** képviselnek. Adónak nevezük azt az államnak befizetett pénzösszeget, amelyből az állam fedezi a társadalom közös kiadásainak egy részét. Ilyen az áruvásárláskor kifizetett vagy a bérből levont adó. Sok esetben az adó mértékét százalékos formában adják meg.

Matematikai emlékeztető: a százalék század részt jelent. Például egy pénzösszeg 15%-át megkapjuk, ha elosztjuk 100-zal, majd szorozzuk 15-tel. Ugyanezt másképpen, egy lépésben úgy tehetjük meg, hogy a pénzösszeget megszorozzuk 0,15-tel. (Haladóknak: ha egy pénzösszeget 15%-kal szeretnénk növelni, akkor egy lépésben ezt úgy tehetjük meg, hogy megszorozzuk 1,15-tel.)

A járulék

A járulékokat a munkaadók és munkavállalók meghatározott céllal fizetik az államnak. A **társadalombiztosítási járulék** az egyik jelentős fedezete a nyugdíjak kifizetésének, az egészségügyi ellátásnak és az álláskeresői járadéknak.

Az illeték

Az **illeték** olyan kötelezettség, melyet valamilyen állami szolgáltatás igénybevételéért kell fizetni. Ilyen eljárás lehet például útlevél vagy jogosítvány kiállítása, elvesztett igazolványok pótlása, autó vagy lakás tulajdonának átírása, esetleg egy bírósági tárgyalás lefolytatása. Nagy értékű vagyontárgyak (pl. gépjármű, ingatlan) megszerzésekor pedig **vagyonszerzési illetéket** kell fizetnünk az államnak.

1. feladat

Az alábbi állítások az állam bevételére vonatkoznak. Írd a megfelelő betűt az állításokhoz az alábbiak szerint:

a)	nem keletkezik bevétele	c)	illetékből származik bevétele
b)	adóbevétele keletkezik	d)	járadékbevétele keletkezik

	Állítás	A helyes válasz betűjele
1)	A telefonszámlánk kifizetésekor az államnak...	
2)	Lakást vásároltunk. Az államnak...	
3)	Lejárt jogosítványunkat meghosszabbítjuk. Az államnak...	
4)	Születésnapunkra megkapjuk nagymamánk féltve őrzött emlékkönyvét. Az államnak...	
5)	Szüleink fizetést kapnak. Az államnak...	

2. feladat

Megtakarított pénzeden sportcipőt szeretnél venni. Az üzletben kis- és nagykereskedők is vásárolhatnak, ezért az árcímkén a bruttó és a nettó árat is feltüntetik. Válaszolj az alábbi kérdésekre! Ha számolnod kell, írd le a mellékszámítást is!

- 1) Mi a különbség a bruttó és a nettó eladási ár között? (Ha nem tudod, nézz utána az interneten!)
- 2) Te melyik áron vásárolhatod meg a cipőt?
- 3) A cipő nettó ára az üzletben 13 750 forint. Mennyibe kerül a fogyasztóknak a cipő? (Az áfa mértéke 27%, ami azt jelenti, hogy a bruttó ár 27%-kal több, mint a nettó ár.)
A matematikai kerekítés szabályai szerint kerekíts egész forintra! Ft

Mellékszámítás:

- 4) A cipőt drágának találod, ezért egy másik boltban is körülnézel. Ott éppen egy akció van, amelynek keretében ma a vásárlóknak „elengedik az áfát”. (Ettől persze az állam nem engedi el a kereskedőnek!) Mennyibe kerül ebben a boltban a kinézett cipő, ha az eredeti ár 19 500 Ft? Ft

Mellékszámítás:

- 5) Melyik üzletben érdemes ma megvenni a cipőt? (Húzd alá a helyes választ!) Miért?
Az első/második boltban, mert forinttal kevesebbe kerül.

Mellékszámítás:

3. feladat

A közeli benzinkút a benzint literenként 330 forintért vásárolja a nagykereskedőtől, és 10%-os kiskereskedelmi árréssel értékesíti (ennyivel adja drágábban, mint amennyiért vásárolja). Tankoláskor azonban ennél többet kell fizetni: literenként 120 Ft a jövedéki adó, majd az így kiszámított teljes összeg után 27% az áfa, amit szintén tartalmaz a tankoláskor fizetett ár. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

- 1) Mennyibe kerül a benzinkútnál egy liter benzin? Ft

Mellékszámítás:

- 2) Hány forint adóbevételhez jut az állam a fenti példában egy liter benzin értékesítése során? Ft

Mellékszámítás:

- 3) A fogyasztói árnak hány százaléka az összes adó? %

Mellékszámítás:

A költségvetés egyensúlya

A költségvetés egyenlege

A központi költségvetés akkor van **egyensúlyban**, ha a bevételek pontosan megegyeznek a kiadásokkal. Ha a bevételi oldal a nagyobb, **szufficitról**, ha kiadási többlet van, hiányról, **deficitról** beszélhetünk. A folyamatos, több éves kiadási többlet **államadóssághoz** vezet.

A hiány azt jelenti, hogy az államnak hitelt kell felvennie, hogy tudja finanszírozni a kiadásokat. Ennek egyik módja **állampapírok** kibocsátása. Az állampapír az állam által kibocsátott értékpapír. Vásárlója hitelt nyújt az államnak, amit lejáratkor az állam kamattal növelve fizet vissza.

1. feladat

Az egyik legismertebb állampapír a Babakötvény. Nézz utána, hogy az alábbi állítások közül melyik igaz és melyik hamis! Segítséget a Magyar Állampapírok weboldalon találsz:

<https://www.allampapir.hu/allampapirok/BABA/>

Állítás	IGAZ	HAMIS
Futamideje a kibocsátás napjától számított 16 év.		
Alapcímlete 1 Ft, tehát akármilyen kis összeggel megvásárolható.		
Az állam minden belföldi gyermek számára egy számlán 42 500 Ft életkezdési támogatást biztosít.		
A kötvényt csak nagycsaládosok vásárolhatják meg a Magyar Államkincstárnál.		
Számítások szerint lejáratkor fedezhet akár jó pár évnyi tandíjat, vagy az önrészt egy kislakás vásárlásához.		

2. feladat

Legyél te is önkormányzati képviselő!

Kaposújfalu közel 7 000 lakosú település, nem messze Kaposvártól. Sok a fiatal, a gyermekes család, de a nyugdíjasok száma is magas. Képzeld el, hogy az önkormányzat egyik képviselője vagy. Az önkormányzat következő költségvetési előterjesztésének tárgyalására kell javaslatot készítened. Az önkormányzat működésének kiadásain felül a szabadon felhasználható összeg 18 millió forint. Az önkormányzat összegyűjtötte az aktuális fejlesztési igényeket.

Fejlesztési igény	Költség
Utak javítása	7,5 millió Ft
Csatornázás (három utcában)	6 millió Ft
Bölcsőde felújítása	4 millió Ft
Óvodabővítés (újabb csoportszoba kialakítása)	5 millió Ft
Az iskola idegennyelv oktatásának fejlesztése (tanár + nyelvi labor)	6,4 millió Ft
Sportpálya felújítása	3,8 millió Ft
Közösségi ház ifjúsági klubjának kialakítása	2,5 millió Ft
Idősek napközi otthonának fejlesztése	1,5 millió Ft

Képviselőcsoportotok készül az önkormányzati ülésre és a költségvetés vitájára. Tegyé l javaslatot négy-öt mondatban a fejlesztésekre, terjeszd elő az álláspontodat! Szükség esetén érvekkel véd meg javaslataidat!

3. feladat

Az állam több módon változtathatja bevételeit és kiadásait. Például adót emel vagy csökkent, többet költ közjavakra (pl. utak, kórházak stb.), növelheti vagy csökkentheti az embereknek nyújtott támogatásokat. Ezek az intézkedések azután több, akár ellentétes hatást is kiválhatnak. Tanulmányozd figyelmesen a következő oldalon az ábra bal oldalán szereplő állami intézkedéseket, majd keresd meg a jobb oldalon az intézkedés várható hatását! Kösd össze az összetartozókat!

Intézkedés	Hatás
Az áfát lecsökkentik 20%-ra, ezzel csökken az áruk ára, így többet fognak vásárolni, és	így hozama növelheti a bevételeket.
Ha növekszik a gazdaság, több új vállalkozást alapítanak,	ezzel csökkennek a költségvetés kiadásai.
Az állami vagyon egy részét befektetik,	lehet, hogy több áfa fog befolyjni a költségvetésbe.
Nő a munkavállalók családi kedvezménye,	amelyek szintén adóznak, így több társasági adó folyik be a költségvetésbe.
Az állami intézmények működését átszervezéssel hatékonyabbá teszik,	ezért kevesebb személyi jövedelemadó folyik be a költségvetésbe.

Én és az állam – Diákmunka

A diákmunka főbb szabályai

Ki dolgozhat diákként? Főszabály szerint az létesíthet munkaviszonyt, aki a 16. életévét betöltötte. Az iskolai szünet alatt azonban az is lehet munkavállaló, aki elmúlt 15 éves és nappali rendszerben tanul. Ha a tanuló 18 év alatti, akkor csak törvényes képviselője hozzájárulásával dolgozhat.

Ha munkát szeretnél vállalni, **adóazonosító jelre** lesz szükséged. Ez egy tízjegyű számsor, melyet a NAV (Nemzeti Adó- és Vámhivatal) állapít meg a magánszemélyek részére. Ha ez még nincs (esetleg elvesztetted **adóigazolványodat**), akkor elektronikusan igényelheted az Ügyfélkapun keresztül, vagy a 23T34-es adatlapot kell kitöltened, és benyújtandó a NAV-hoz. (14 és 18 éves korod között önállóan is regisztrálhatsz az Ügyfélkapura, de a szolgáltatásoknak csak korlátozott körét tudod használni.)

1. feladat

Barátod a nyári szünetben munkát szeretne vállalni, ehhez szüksége van az adóigazolványra. Segíts neki! Töltsd ki a megadott adatok alapján az igényléshez szükséges nyomtatványt! A nyomtatvány alatt találsz a kitöltéshez segítséget.

Barátod személyes adatai:

- **Neve:** *Adó Adalbert*
- **Születési neve:** *Adó Adalbert Zénó*
- **Születési helye, ideje:** *Felsőbödöge, 2008. január 31.*
- **Anyja születési neve:** *Vincs Eszter*
- **Lakóhelye:** *9998 Felsőbödöge, Hát Izsák utca 32/a.*
- **Barátod magyar állampolgár, adóazonosító jellel még nem rendelkezik. Ugyancsak nem rendelkezik EORI illetve VPID számmal (ezek a vámköteles tevékenységhez szükséges azonosítók).**

Nemzeti Adó- és Vámhivatal

vonalkód helye

Hivatal tölti ki

Postára adás dátuma:

Beérkezés dátuma:

Átvevő kódja, aláírása:

Átvevő állami adóhatóság kódja:

ADATLAP Természetes személyek adóazonosító jelének, vámaazonosító számának egyedi kiadásához, az adateltérések rendezéséhez és levelezési cím bejelentéséhez

23T34

Rendelkezik-e adóazonosító jellel:	
Rendelkezik adóazonosító jellel, melynek száma:	
Rendelkezik-e Magyarországon kiadott EORI-/VPID-számmal:	
Rendelkezik-e más tagállamban kiadott EORI-számmal:	
Állampolgársága:	
Családi neve:	
Utóneve(i):	
Születési családi neve:	
Születési utóneve(i):	
Születési helye:	
Születési ideje:	
Anyja születési családi neve:	
Anyja születési utóneve(i):	
Magánszemély lakóhelye (lakcímkártya alapján):	

Segítség a kitöltéshez:

A nyomtatványt nyomtatott nagybetűkkel kell kitölteni.

Az első rovatot a hivatal tölti ki!

Van-e adóazonosító jele: I/N betűt kell beírni.

(Igen választása esetén az adóazonosító jelet a következő sorban fel kell tüntetni.)

Van-e Magyarországon kiadott EORI/VPID-száma: I/N betűt kell beírni.

A munkavégzés formái

A tanuló munkaszerződéssel **iskolaszövetkezet tagjaként**, illetve **munkaviszonyban** is dolgozhat. A 25 év alatti fiatalok adóalap-kedvezményt vehetnek igénybe, vagyis bizonyos jövedelem eléréséig nem kell személyi jövedelemadót fizetniük. Egyéb esetben a munkáltató az általános szabályok szerint köteles levonni és megfizetni az államnak a 15 százalékos személyi jövedelemadót.

A **munkaviszonyos tanuló** valamennyi társadalombiztosítási ellátásra - például táppénzre is - jogosultságot szerez, illetve munkaviszonyát a nyugdíjszámításnál is figyelembe veszik. A tanuló a járulékalapot képező jövedelme után 18,5 százalékos társadalombiztosítási járulékot fizet. Ezt a munkáltató állapítja meg és vonja le a tanuló munkabéréből, ahogyan a bevételeit és befizetéseit is intézi a NAV-nál, így a tanulóval ezzel kapcsolatban nincs tennivalója.

Iskolaszövetkezet tagjaként az így végzett munkájáért kapott keresete után a diáknak járulékot sem kell fizetnie.

2. feladat

Válaszolj az alábbi kérdésekre!

- 1) Hány százalékos a személyi jövedelemadó Magyarországon? %
- 2) Mit jelent a fiatalok adókedvezménye?
.....
- 3) Hány százalékos társadalombiztosítási járulékot kell fizetnie keresete után a tanulónak, ha iskolaszövetkezet tagjaként dolgozik? %
- 4) Hány százalékos társadalombiztosítási járulékot kell fizetnie keresete után a tanulónak, ha munkaviszonyban dolgozik? %
- 5) Hogyan kell megfizetni a NAV-nak a társadalombiztosítási járulékot?
.....
.....

Én és az állam – Ügyintézés: kapuk és ablakok

A kormányablak

Az állammal kapcsolatos hivatalos ügyeinket a lakóhelyünkhöz legközelebbi, vagy bármely, a számunkra legkönnyebben elérhető **kormányablakban** tudjuk intézni. Ez az állami ügyfélszolgálat teszi lehetővé, hogy ne kelljen minden ügyet más-más kormányhivatalban intéznünk. Itt történik például a személyi igazolvánnyal, a jogosítvánnyal és az útlevéllel kapcsolatos ügyintézés, de itt hosszabbítják meg például a személygépkocsi forgalmi engedélyét is. Beadványunkat a hivatal bonyolítja le az illetékes hatóságoknál, és tájékoztatást is kapunk az ügymenetről vagy arról, ha hiánypótlásra van szükség.

1. feladat

Az alábbi link használatával keresd meg a lakóhelyedhez legközelebbi kormányablakot! (Tipp: Először a vármegyét válaszd ki, majd a megnyíló térkép alatt kattints a megfelelő járásra!)

<https://kormanyablak.hu/hu>

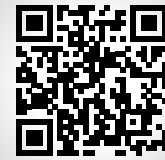
- 1) Milyen címen található a kormányablak?
.....
- 2) Lehet-e telefonon időpontot foglalni az ügyintézéshez?
- 3) Van-e lehetőség az adott Kormányablakban postai csekk befizetésére?

2. feladat

Nem minden ügyintézés tartozik az állami feladatok közé. Az alábbi táblázatban különböző hivatalos ügyeket soroltunk fel. Jelöld X-szel azokat, amelyeket a kormányablakon keresztül tudunk elintézni! Ha tudod, hol kell azokat az ügyeket intézni, amelyeket nem lehet a kormányablaknál, írd az esemény mellé! Segítséget itt találsz:

<https://kormanyablak.hu/hu/okmanyirodak>

	Hivatalos ügy	Kormányablaknál intézhető?		Hol kell az ügyet intézni? (Nem válasz esetén.)
		Igen	Nem	
a)	lejárt személyi igazolvány pótlása			
b)	áramszolgáltatóval kapcsolatos számla reklamációja			
c)	vízmérő óra cseréje			
d)	útlevél ügyintézés			
e)	házi orvoshoz való bejelentkezés			
f)	elveszett rendszám tábla pótlása			
g)	elveszett bankkártya letiltása			
h)	jármű eladásával kapcsolatos ügyintézés			
i)	elveszett lakcímkártya pótlása			
j)	lakásbiztosítással kapcsolatos ügyintézés			
k)	ügyfélkapu regisztráció			

Az ügyfélkapu

A legtöbb hivatalos ügyet elektronikusan, az ügyfélkapun keresztül is intézheted. Ehhez először szükség van az **ügyfélkapun** történő regisztrációra. 14 éves kor fölött önállóan kezdeményezheted az ügyfélkapu regisztrációt, 14 év alatt a regisztrációt a törvényes képviselő kezdeményezheti. Tudj meg többet a következő linken!

<https://www.youtube.com/watch?v=kPBysm0GcGc>

3. feladat

Olvasd el figyelmesen a következő szöveget, majd ennek segítségével dönts el az állításokról, hogy igazak vagy hamisak-e! A hamis választást indokold is!

Az ügyfélkapu a kormányzat elektronikus azonosító rendszere. Ezen keresztül biztonságosan tudsz kapcsolatot teremteni a különböző állami szolgáltatást nyújtó intézményekkel. Így anélkül intézhetők bizonyos hivatali ügyek, hogy személyesen kelljen utánajárni, ami lényegesen kényelmesebb és gyorsabb megoldás. Ha mégis a személyes ügyintézészt választod, akkor az ügyfélkapun keresztül foglalhatsz időpontot a kormányablakba és az okmányirodába.

Bizonyos adataidat le is kérdezheted: az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Téren keresztül például megnézheted orvosi ellátási adataidat, a korábbi kezelések dokumentumait, zárójelentéseit, leleteit, receptjeit.

Igényelhetsz erkölcsi bizonyítványt, fogyasztóvédelmi panasz esetén elektronikus úton is felveheted a kapcsolatot a Fogyasztóvédelmi Hatósággal, intézheted adózással kapcsolatos ügyeidet, és az is fontos, hogy időben értesítést kapsz, ha valamely személyes okmányod (személyi igazolvány, jogosítvány, útlevél) lejáratára közeledik.

Gondolj arra is, hogy mennyi papírtól kíméljük meg környezetünket, ha ügyeinket elektronikusan intézzük!

- 1) Az ügyfélkapun keresztül megnézhetjük saját vérvételi labor leletünket.
Az állítás, mert
- 2) Az ügyfélkapu csak regisztráció után vehető igénybe.
Az állítás, mert
- 3) Az ügyfélkapun keresztül az összes hivatali ügyet intézhetjük.
Az állítás, mert
- 4) Az ügyfélkapu feleslegessé teszi az orvosi vizsgálatot.
Az állítás, mert
- 5) Az ügyfélkapun keresztül kérheted iskolai bizonyítványod elektronikus változatát.
Az állítás, mert
- 6) Az ügyfélkapun keresztül értesítést kaphatsz személyi igazolványod közelgő lejáratáról.
Az állítás, mert
- 7) Az ügyfélkapun keresztül foglalhatsz mozi- és színházjegyet.
Az állítás, mert
- 8) Az ügyfélkapu használata jobban kíméli a környezetet, mint a papír alapú ügyintézés.
Az állítás, mert

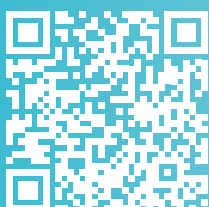
A large rectangular area with a light beige background, containing 25 horizontal dotted lines for writing notes or calculations.

Magas díjazású pályázatok,
izgalmas játékok, programok
diákoknak és tanároknak:

Minden, amit
tudni akartál
a pénzügyekről:

Érdekességekért
keresd a Pénzbookot is!

